

uluslararası İktisat Teorisi

1. MAL VE TİCARET TEORİSİ : Arz analizleri

- Mal ticaretini açıklayan teori ve analizlerinde paranın yeri yoktur. Malların fiyatları, mallar cinsindenler. Nispi fiyat
- Bir malın uluslararası fiyatı oluşurken, bu malın fazla arz ve talebi rol oynar
- Büyük ülkede fiyat bu ülke tarafından yapılır küçük ise fiyatı kabullenir

★ Merkantilist düşünceye göre bir ülkenin ihracatı ithalatından büyük olmalıdır.

★ İlk sistematik ticaret teorisi Merkantilist dönemdir.

Daha sonraki dönemde, sanayi devrimi etkisi ile İngiltere'nin elinde mal birikir. Ama Merkantilist felsefeye göre bu mallar ellerinde kalacaktır. Bu düşünce den vazgeçmelidirler.

Sonrasında Adam Smith'in 'birakınız yapsınlar, bırakınız geçsinler' (Liberalizmin temsili) düşüncesini kullanarak hergöre tasarılar ve serbest ticaret politikasına yaklaşırlar.

Adam Smith - milletlerin zenginliği - Liberal Düşünce - Ahlak FİS.

Birakınız yapsınlar, bırakınız geçsinler
Hükümet piyasaya müdahale etmesin.
Görünmez el
Uzmanlaşma

modern iktisat
mutlak üstünlük teorisi

O zamanla malın değeri

nispi fiyata
emek

MUTLAK ÜSTÜNLÜKTEN, MUKAYESE ÜSTÜNLÜK

MUTLAK ÜSTÜNLÜK - Adam Smith'in Teorisine göre;

Bir ülke başka bir ülkeye ticarete o ülke kadar ucuzu üretemediği malları ondan satın almak amacıyla girer. Eğer bütün malların üretiminde kendisi üstün ise diğer ülke ile ticaret yapmaz.

Üretimde üstünlük, bir işçinin belirli bir zamanda diğer ülkenin işçisine göre daha çok mal üretmesi durumudur.

1 İŞÇİ 1 GÜNDE

	Tr	Alm
Buğday	90 kg	60 kg
Kumas	30 m	90 m

MUTLAK ÜSTÜNLÜK KİMDE?

- Türkiye Buğdayda mutlak üstünlüklere sahip.
- Almanya Kumasta mutlak üstünlüklere sahip.

Nispi fiyatlarda da görebiliriz-

- Almanya'da nispi fiyatlar
 $60 \text{ kg buğday} = 90 \text{ m kumas}$
 $1 \text{ kg buğday} = 0,6 \text{ m kumas}$
- Türkiyede nispi fiyatlar
 $90 \text{ kg buğday} = 30 \text{ m kumas}$
 $1 \text{ kg buğday} = 0,3 \text{ m kumas}$

★ Adam Smith'e göre Türkiye buğdayda uzmanlaşsın sadece buğday satılsın. Almanya ise kumasta uzmanlaşsın, ve sadece kumas satılsın.

1 kg buğday üretmek için 0,3 m kumastan vazgeçmek zorunda.
Türkiyede
1 kg buğday 0,3

0 Ticaret Olmadan :

	Buğday	Kumas
Türkiye	45 kg	15 m
Almanya	30 kg	45 m
Toplam Üretim	75 kg	60 m
	$\underbrace{\hspace{2cm}}$ yarım günde	$\underbrace{\hspace{2cm}}$ yarım günde

0 Ticaretten sonra :

	Buğday	Kumas
Türkiye	90 kg	0 m
Almanya	0 kg	90 m
Toplam Üretim	90 kg	90 m
	$\underbrace{\hspace{2cm}}$ Tam 6'ın	

- Üretim artmıştır.
- Tam uzmanlaşma.

$1 \text{ kg buğday} = 0,5 \text{ m kumas}$
 $1 \text{ m kumas} = 2 \text{ kg buğday}$

Dünya üzerinde nispi fiyat nedir?

Tr, $1 \text{ kg buğday} = 0,3 \text{ kumas} = \text{maliyeti}$
Alm $1 \text{ kg buğday} = 0,6 \text{ kumas}$

buğ. Türkiye satacak en az 0,3 m kumas maliyeti kadar.
kumas, Almanya satacak 0,3 - 0,6 m kumas arasında olmalı

1 İsci 1 Günde

	Tr	Alm
Buğday	90 kg	60 kg
Kumas	30 m	90 m

- Türkiye buğdayda mutlak üstünlüklere sahip
- Almanya kumasta mutlak üstünlüklere sahip

Türkiye'de nispi fiyatlar :

$$\begin{aligned} 90 \text{ kg buğday} &= 30 \text{ m kumas} \\ 1 \text{ kg buğday} &= 0,3 \text{ m kumas} \\ 1 \text{ m kumas} &= 3 \text{ kg buğday} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} 1 \text{ kg buğday} &= 0,15 \text{ m kumas} \\ 1 \text{ m kumas} &= 2 \text{ kg buğday} \end{aligned}$$

Almanya'da nispi fiyatlar :

$$\begin{aligned} 60 \text{ kg buğday} &= 90 \text{ metre kumas} \\ 1 \text{ kg buğday} &= 0,16 \text{ m kumas} \\ 1 \text{ m kumas} &= 1,5 \text{ kg buğday} \end{aligned}$$

1 İsci 1 Günde

	Tr	Alm
Buğday	90 kg	120 kg
Kumas	30 m	90 m

- Adam Smith'e göre (mutlak üstünlük teorisine) göre her 2 malda da Almanya'da. Adam Smith'e göre Ticaret olmaz.

★ David Ricardo der ki mukayeseli olarak , hangi malda üstünlüğü daha fazla ise o malda uzmanlaşmalı ve ihraç etmelidir. Diğer malı da diğer ülkeye bırakmalı ve ithal etmelidir.

Türkiye'de nispi fiyatlar.

$$\begin{aligned} 90 \text{ kg buğday} &= 30 \text{ m kumas} \\ 1 \text{ kg buğday} &= 0,3 \text{ m kumas} \\ 1 \text{ m kumas} &= 3 \text{ kg buğday} \end{aligned}$$

buğday Tr daha ucuz.

*Tic. açıkların nispi fiyat farklılıklarıdır.

Almanya'da nispi fiyatlar.

$$\begin{aligned} 120 \text{ kg buğday} &= 90 \text{ m kumas} \\ 1 \text{ kg buğday} &= 0,75 \text{ m kumas} \\ 1 \text{ m kumas} &= 1,3 \text{ kg buğday} \end{aligned}$$

$$1 \text{ m kumas} = 2 \text{ kg buğday}$$

• Ticaret olmazsa :

	Tr	Alm	Toplam
Buğday	45 kg	60 kg	105 kg Buğday
Kumaş	15 m	45 m	+ 60 m kumaş
			165

yarım gün

• Ticaretten sonra :

	Tr	Alm	Toplam
Buğday	90 kg	0 kg	90 kg Buğday
Kumaş	0	90 m	90 m Kumaş
			+ 180

180 kg buğday 90 m kumaş = 270 m kumaş

kg buğday 90 m kumaş = 270 m kumaş

* üretim artmıştır.

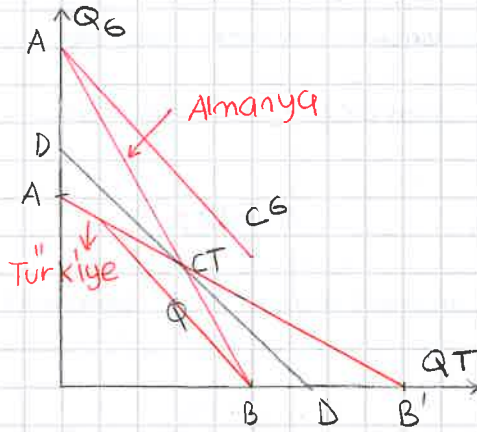
David Ricardo

kg buğday 90 m kumaş = 270 m kumaş

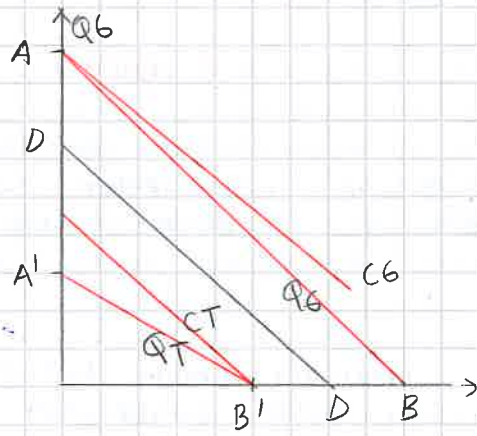
- Almanya her iki maldaki da Türkiye'ye göre mukayeseli üstünlüğe sahiptir. Adam Smith'e göre böyle bir durumda ticaret olmaz.
- Ancak David Ricardoya göre : Ülke hangi malın üretiminde daha avantajlı ise onu üretmeli ve tam uzmanlaşmaya gitmelidir.
- Almanya kumaşta, Türkiye ise buğdayda mukayeseli üstünlüğe sahiptir.

Modelin Varsayımları

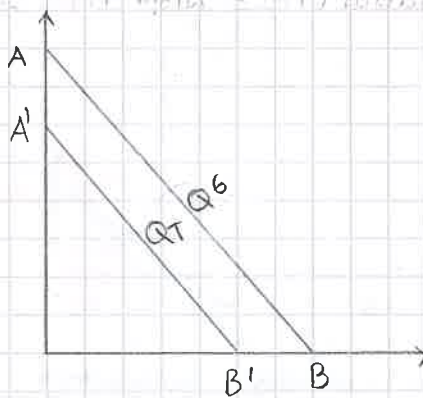
- Ticaret frampa olarak yapılır. (Takas)
- Değeri yaratan tek ve sabit bir faktör emektir.
- Üretim faktörleri ülke içinde tam hareketli, ülkeler arasında hareketsizdir.
- Tam rekabet şartları geçerlidir.
- Taşıma maliyetleri sıfırdır.
- Ekonomi tam istihdamdadır.

Nispi fiyatlar farklıdır.
Hem Smith hem Ricardo'ya
göre **ticaret başlar.**

Nispi fiyatlar farklıdır.
Smithe göre **ticaret olmaz.**
Ricardo'ya göre **ticaret başlar.**

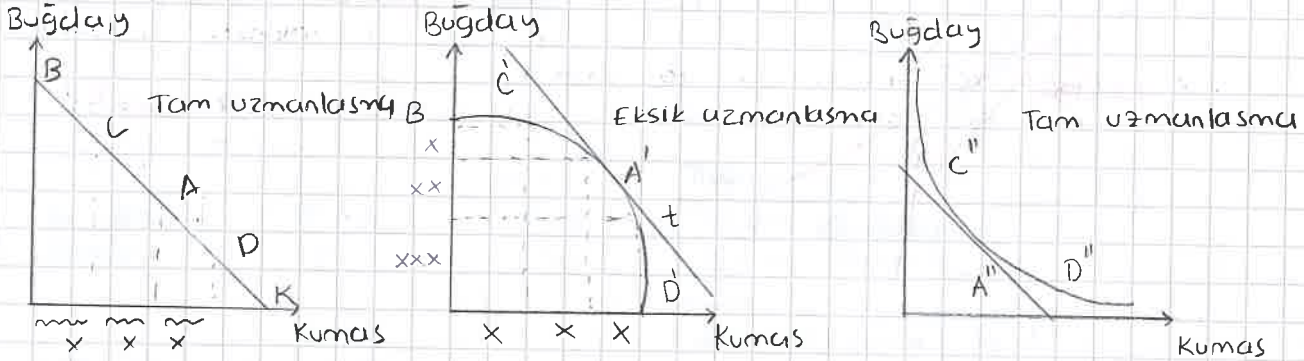
Nispi fiyatlar esittir.
Ticaret başlamaz.

Ricardo'ya göre nispi
fiyat farklılığıdır ticareti
başlatan.

Vazgeçme Maliyet Analizi

Ricardo'nun maliyeti oluşturan tek unsuru emek olarak görmesi eksikti.

Bunun üzerine vazgeçme maliyeti analizleri devreye sokuldu.

a. sabit

fırsat
maliyeti
sabitir.

b. artan

her 1 br artış
kumüş üretmek için
vazgeçme maliyeti
sürekli artıyor.

c. azalan

Endüstri geliştikçe
maliyetler düşer.
işçinin etkinliği artar.

artan vazgeçme maliyeti : Kumüş üretimini birim halinde artırsak kumüş üretimi için her birimde da fazla buğdaydan vazgeçmemizin maliyetidir. maliyet artmıştır.

↑
marginal dönüşüm oranı : Ticaret Haddi (TH) = Nispi Fiyat Oranı (NFO)

Üretim olanaklarının eğimi.

→ Denge sağlanır.

- Faktör Donanı Teorisi -

Ülkeler bütün malların üretiminde aynı yatkınlığı gösteremez. Bu farklılığı Heckscher Ohlin - Samuelson nispi fiyat farklılığına bağlamıştır. Ülkelerde faktör yoğunluklarını tanımlamak için iki tür tanım kullanılır.

← ücret başına düşen faiz oranı

Fiyat Tanımı :

$$\left(\frac{r}{w}\right)_A < \left(\frac{r}{w}\right)_T$$

r : sermaye
w : ücret

Miktar Tanımı :

$$\left(\frac{K}{L}\right)_A > \left(\frac{K}{L}\right)_T$$

K :
L : Emek

← Emek başına düşen sermaye

← ücret basınca dükân sermaye

$$\left(\frac{K}{L}\right)_A > \left(\frac{K}{L}\right)_T$$

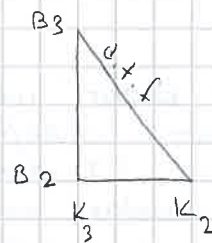
Sermaye Almanya'da çok sermaye yoğun malları daha ucuza üretir. Sermayenin getirisi düşük, faiz düşük. makine üretiminde uzmanlaşır.

Varsayımları

ülke içinde faktör hareketliliği, tüm, ülkeler arası sıfır.

Bugday

Eksik uzmanlaşma

$$B_3 - B_2 = \text{ithalat}$$

Almanyanın dış ticaret
"üçgeni"

Almanya, ticareten önce QA kadar üretilip CA kadar tüketir. $QA = CA$. Ticareten sonra kumas üretimi artar. Buğday üretimi azalır. Tüketim ise daha yüksek bir refahla CA olur. k_2, k_3 kadar fazla kuması ihraç eder. Karşılığında B_2, B_3 kadar buğday ithal eder.

Grafik Yorumu

Üretim imkanları eğrisinin fiyat doğrultusunda teğet olduğu noktada ülke üretim yapar.

Üretim imkânları eğrisinin fiyat doğrusuyla kesiştiği noktada **üretim dengesi**'ni elde ederiz.

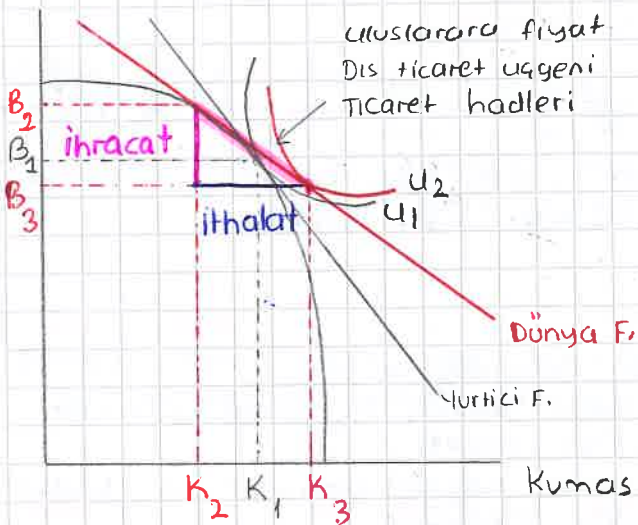
Bütçe - fiyat doğrusu ile farksızlık eğrisinin teğet olduğu noktada tüketim dengesi'ne ulaşırız.

farksızlık eğrisi - sosyal kayıtsızlık eğrisi - toplum refahı
Ticarete başladıktan sonra Almanya'da fiyat artmıştır.

Türkiye

Eksik uzmanlaşma

Buğday

Ticaret yokken tüketim ve üretim aynı noktadadır. K_1 ve B_1 .

Ticarettten sonra kumas fiyatı düşer. Buğday fiyatı artar.

Kumulus uretimini K_1 den K_2 ye düşür.

Buğday üretimi B_1 den B_2 ye arttır.

Türkiyede kumas üretimi K_2 kadar
kumas tüketimi K_3 kadar.

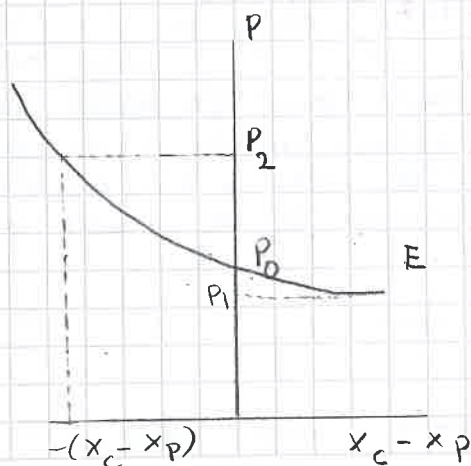
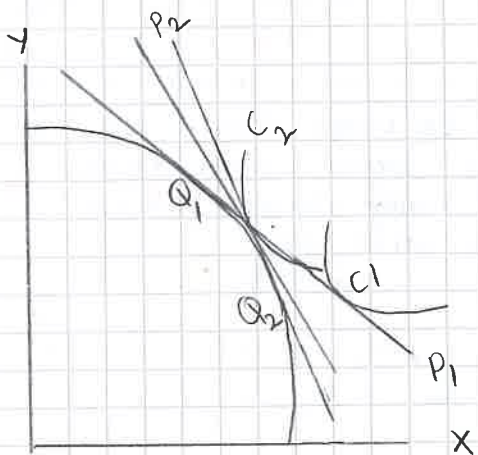
$$K_3 - K_2 = \text{ithalat}$$

Türkiyede buğday üretimi B_2 kadar
buğday tüketimi B_3 kadar.

$$B_2 - B_3 = \text{ihracat}$$

Ticaret sonrasında her iki ülkede farksızlık eğrisi daha yüksek düzeye ulaşır, yani daha yüksek refah $U_2 > U_1$

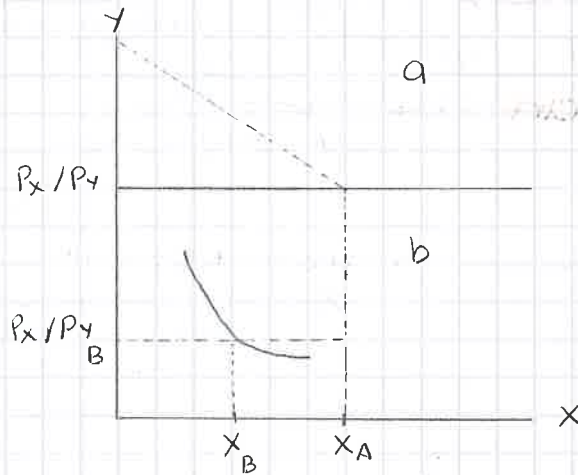
Türkiye ticaretten önce Q_T kadar üretilip C_T kadar tüketir. $Q_T = C_T$
Ticaretten sonra buğday üretimi artar, kumas üretimi azalır. Tüketim
ise daha yüksek bir refahla C_T olur. B_2 B_3 kadar fazla buğdayı
ihraç eder. Karşılığında K_2 K_3 kadar kumas ithal eder.

19)

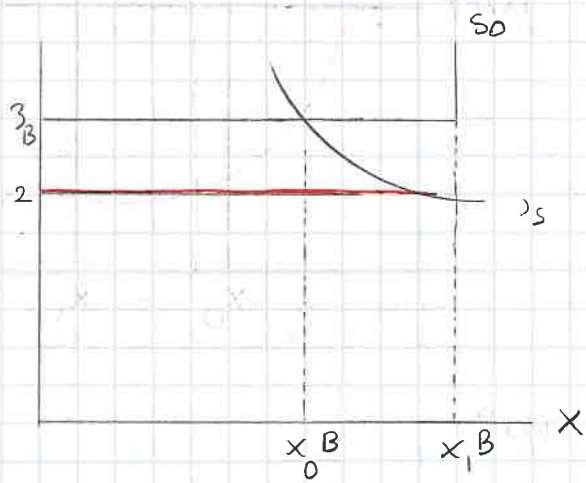
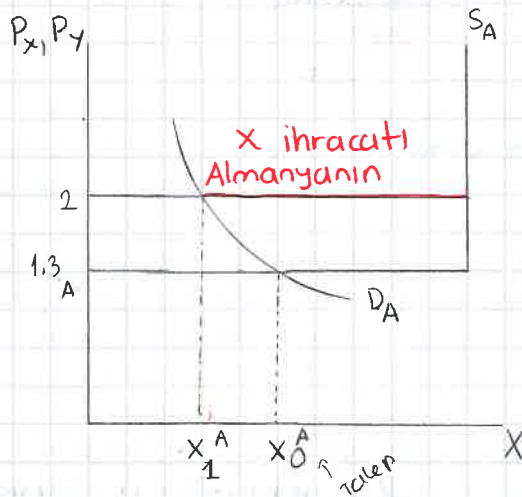
(b)

Fiyat P_1 iken üretim Q_1 , tüketim ise C_1 , fiyat düştüğünde X 'in üretimi artar.
Fiyat P_2 iken X in üretimi artar, tüketimi düşer.

← X in P cinsinden fiyatı.

P_x/P_y nispi fiyatları gösterir. Nispi fiyat değişmelerine üretim cevap vermez. Arz eğrisi miktar eksenine paralel gider birden dikleşir. Talep eğrisi normal negatif eğimli bir eğridir. Kapalı ekonomi durumunda X_A ve X_B hem üretim hem tüketim düzeyidir.

1 metre kumaş = 3 kg buğday / $\Downarrow\Downarrow\Downarrow$ Tr.
1 metre kumaş = 1,3 kg buğday / $\Uparrow\Uparrow$ Alm.

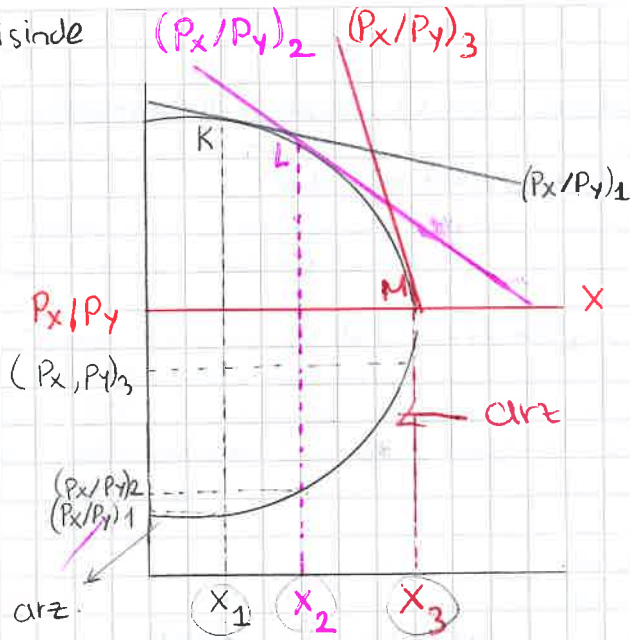
1 metre kumaş = 2 kg buğday

$(P_x/P_y)_A < (P_x/P_y)_B$ doğru için A, X malına uzmanlaştı.

Ticaretten sonra $(P_x/P_y)_E$ denge fiyatıdır. X 'in nispi fiyatı A ülkesinde yükselmiş ve B ülkesinde düşmüştür.

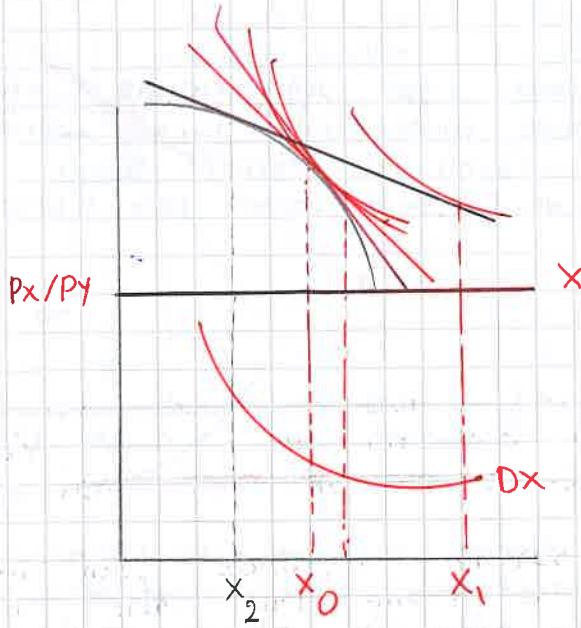
A $(X_2^A - X_1^A)$ kadar X 'i B'ye ihraç eder.

ülke içerisinde

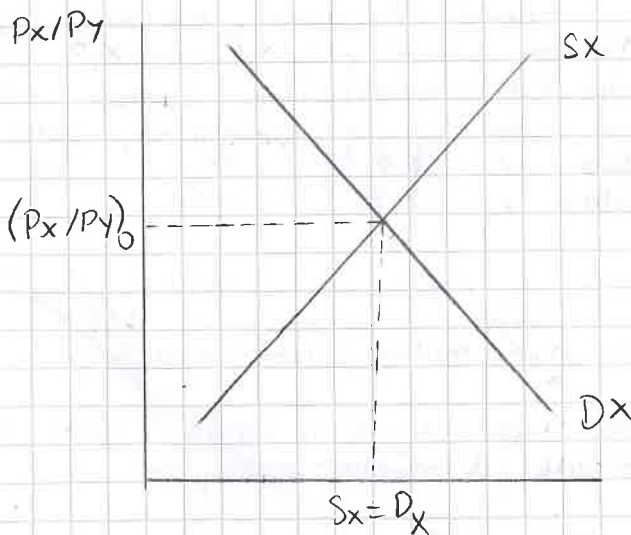

Nispi arz eğrisi
çesitli nispi fiyatlarda
X'in üretimini gösterir

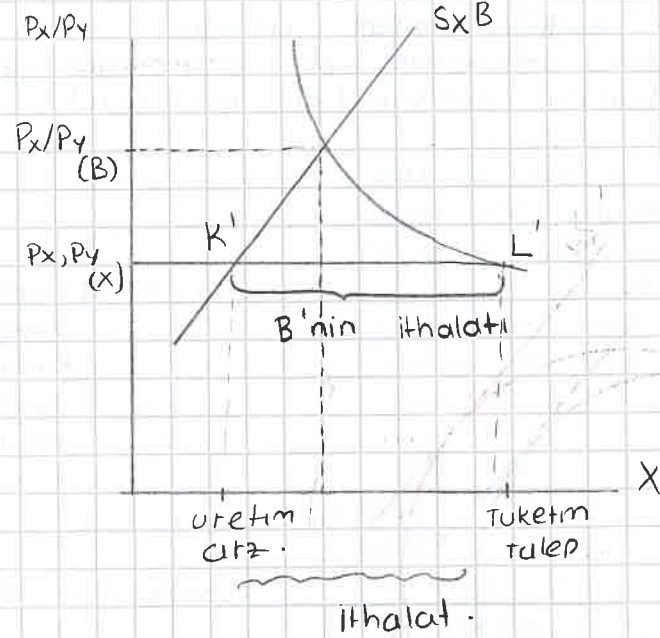
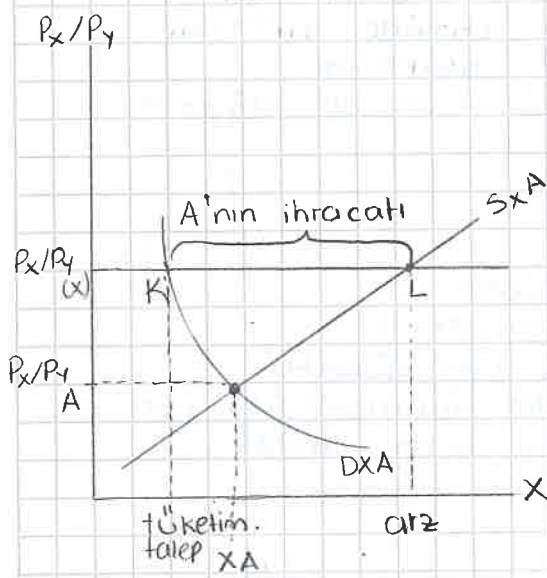
3.ders.
20.20

çesitli nispi fiyatlara
talebin cevabını
gösterir.

Bu iki eğriyi birleştirir-
diğimizde K dengeyi
elde ederiz.

iki ülkenin nispi fiyatları farklı olduğu için ticaret başlar.

Ticaret A'da fiyatın yükselmesini B'de fiyatın düşmesini sağlar.

$$(P_x/P_y)_A < (P_x/P_y)_E < (P_x/P_y)_B$$

Faktör Donatımı Teorisinin Türevleri - Faktör Fiyatları Eşitliği Teoremi

Bu teoreme göre ticaret yapan iki ülke aynı sabit getirili üretim fonksiyonuna sahipse uzmanlaşma olmadan her iki malı da üretebiliyorsa ticaretten sonra hem mutlak hem de nispi fiyatları eşitlenir.

Almanya kumus, Türkiye ise buğday üretiminde uzmanlaşınca, Almanya'da sermaye Türkiye'de ise emeğe talep artar. Ticaretten önce nispi olarak ucuz olan bu faktörlerin getirisi artar. faiz.

Yani uzmanlaşma yokken Türkiye'de emek ucuz, sermaye pahalı. Almanya'da sermaye ucuz emek pahalı. Emek te uzmanlaşmak isteyen Türkiye'de emeğe talep artar. Ücrette artar. Almanya emek fiyatıyla aynı olur.

Stolper - Samuelson Teoremi

Bir malın nispi fiyatında bir artış olduğunda o malın üretiminde yoğun olarak kullanılan faktör diğer faktörlere göre **gelirden daha çok pay** alır.

Türkiye'de emek bol w düşük.

Emek yoğun teknoloji ile üretilen mallar ucuz.

Türkiye emek yoğun mallarda uzmanlaştı.

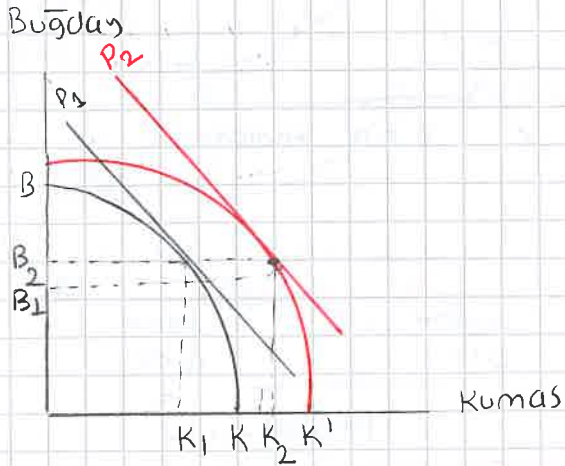
Emek yoğun malların üretimi arttı.

Emek kullanımı arttı w arttı.

Emeğin gelirden aldığı pay arttı.

Rybezynski Teoremi

faktörlerden birinin arzı arttığında, ticaret hadleri sabitken, bu malı yoğun olarak kullanan malın üretiminde bir artış diğer malın üretiminde bir azalmaya yol açar. Ticaret hadleri değişmediği için Ücret - rant oranı da değişmez.

Fiyat aynı
sermaye artmış
kumas üretimi arttı.
emekten yararlanıldığı için
buğday üretimi azaldı.

Leontieff Paradoksu

Leontieff Amerika ile ilgili yapmış olduğu çalışmada Amerikanın emek yoğun mallar ihraç ettiğini ithalata rakip endüstrilerinin ise sermaye yoğun olduğunu bulmuştur. Yani az emekle çok emek yoğun mallar üretiyor.

Bu sonuca çesitli açıklamalar getirilmiştir.

- Amerika'da emek diğer ülkelere göre 3 kat daha verimlidir. Daha fazla beseri sermaye ile donatılmıştır.
- Çalışma doğal kaynakları ihmal eder.
- Tarifeler ticaret kalıplarına etkilemiştir.
- Ücret - rant oranı değiştiği zaman faktör yoğunluğu tersine dönebilir.
- Heckscher - Ohlin teorisi talebi dikkate almamıştır.

Sermaye

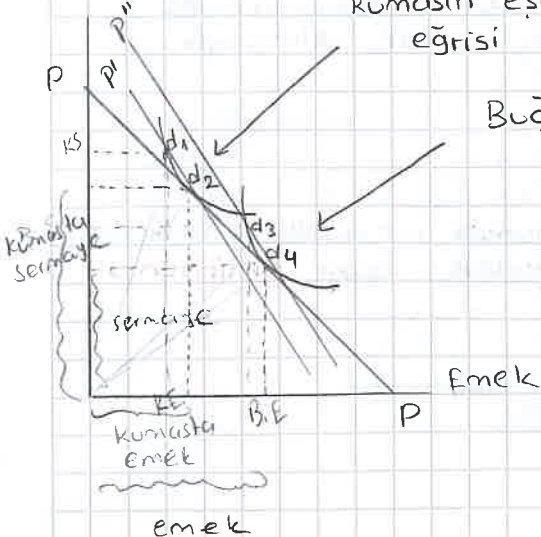
kumasın eşürün
eğrisi

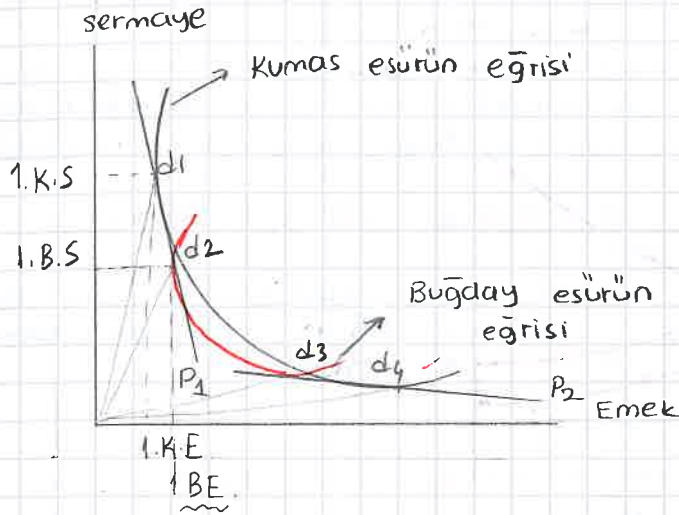
Buğday eşürün
eğrisi

Sermaye yoğun mal kumas
emek yoğun mal buğday

emegin w artarsa fiyat
eğrisi dikleşir.

Fiyat arttı.
Birsey değişmedi.

Kumasta sermaye yoğun
Buğdayda emek yoğun

Od₁'de kumas sermaye
yoğun, Od₂'de buğday
sermaye yoğun.

faktör fiyatları tersine
dönüş olabilir.

SPESİFİK FAKTÖR MODELİ

Bazı faktörler bazı sanayilere özgüdür.

teknolojik
makineler - tesisat
d. kaynaklar.

$$X = F_X(R_X, L_X)$$

$$Y = F_Y(S_Y, L_Y)$$

R_X ve S_Y spesifik faktör olarak sermaye tiplerini göstermektedir.

$$VMP_{LX} = MP_L \times P_X = W$$

$$VMP_{KX} = MP_K \times P_X = r$$

sermayenin üretimden alacağı pay.

MP : faktör verimliliği

P : fiyat

VMP : marginal faktör değeri

L : emek

K : sermaye

$$MP_L = W / P_X$$

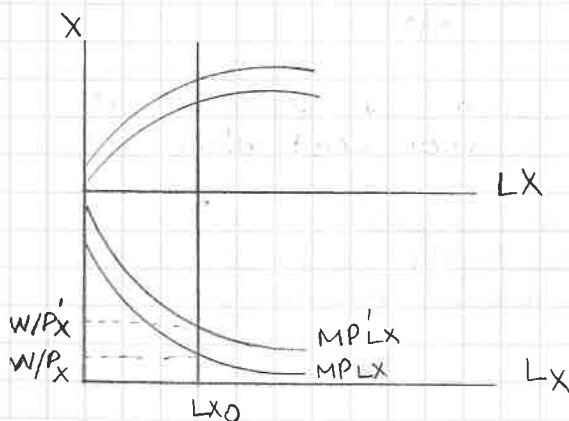
$$MP_L \times P_X = W$$

Her yeni ise
giren işçinin
üretmeye katkısı

Faktör verimliliğinin
fiyat açısından de-
ğeri

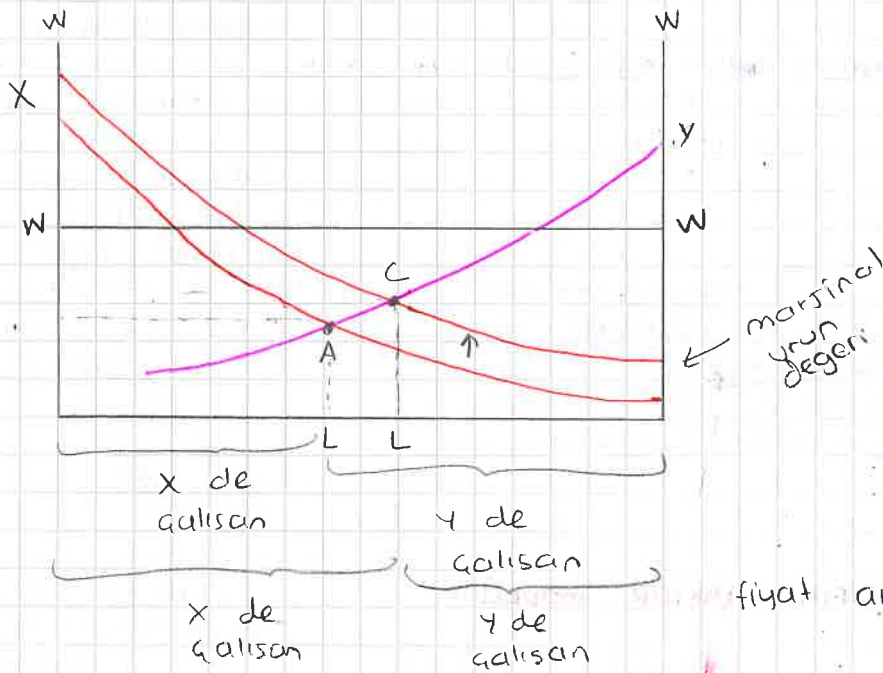
W : ücretler, marginal ürün değerine göre oluşur.

marginal ürün değerini belirleyen şey : faktör ver. x Fiyat.

sektörün üst kısmı X sektöründeki
emeğin toplam hasılatı altı
kısmında ise marginal hasılatı
görülür.

Elimizde ortak bir L (emek) var.
 X malının ve Y malının üretimi var.

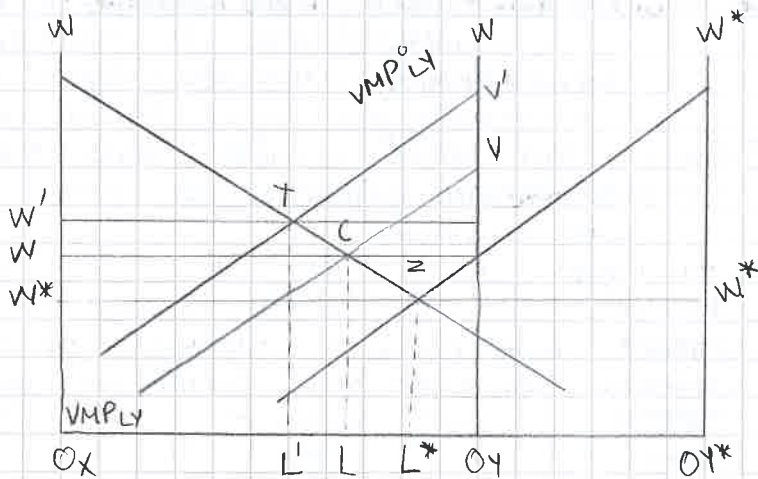

fiyat artarsa, X in

Y mali O_Y orijini ile X mali ise O_X orijini ile gösterilmektedir. Otarşı durumunda denge A noktasındadır. $O_X L$, X sanayinde $O_Y L$, Y sanayindeki emek miktarıdır.

Serbest ticarete atıldıktan sonra P_X de artış bu sanayide emek talebini artırır. İlk etki ücret, L_A dan L_B ye yükselir. Artan emek talebi diğer endüstriden sağlanır, ücret düşer denge ücret düzeyi W' olur. X sanayinde emek $O_X L'$ Y sanayinde $O_Y L'$ olur.

P_X deki artış sonucu X_2 in üretiminin artması R' ye daha fazla talep olması sonucunu doğurur.

Emek miktarında artış olduğunda, orjin O_Y' şeklinde kayar.

Ekonomide denge C' den Z' ye kayar. Nominal ücret düşer, işçilerin durumu kötüleşir.

mobıl faktördeki artış onun reel gelirini düşürür.

Spesifik faktörünün artışı. Spesifik faktördeki artış ise mobıl faktörün reel gelirini artırır, spesifik faktörü düşürür.

Spesifik Faktör ve Rybczynski Teoremi

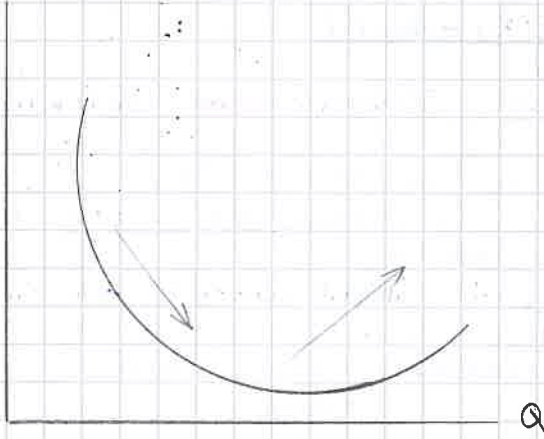
Spesifik faktördeki bir artış, bu faktörü yoğun olarak kullanan malın üretimini arttırır, diğerini azaltır. Mobil faktör spesifik faktörün kullanıldığı malın üretimine kayar.

Spesifik Faktör Durumunda Ticaret

Her ülke bol olduğu spesifik faktörün girdi olarak kullanıldığı malı ihraç eder.

Ölçek Ekonomileri ve Ticaret

LAC (uzun dönem ortalama mal.)

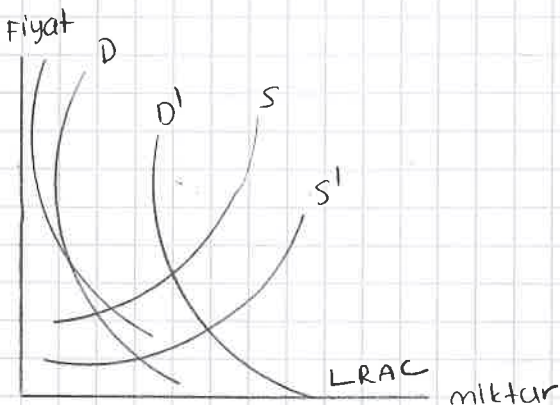

Yönetimde - depolama alanı vs. sorunlarından.

Uzun dönemde gelistikçe, maliyet azalır. Fakat geri de bozulabilir.

Türkiye yurtdışına açılırsa ölçek büyür maliyet azalır. Uygun maliyet daha kolay rekabet buna **icisel ekonomiler** denir. Üretim miktarı artar. AC azalır.

- ✓ Ölçek ekonomileri bütün girdilerde meydana gelen artışa bağlı olarak ortalama maliyetlerde meydana gelen düşmedir.
- ✓ Endüstri genişledikçe maliyetleri düşürür. Ancak bu düşüş bir noktadan sonra yerini artışa bırakır.
- ✓ Marginal maliyeti en düşük olan firma en çok kazanır ve ticareti de o baslatır.

disial ekonomiler endüstri genişliyor. AC düşer.

Endüstri İçi Ticaret

Faktör donatımı teorisi ülkeleri faktör yoğunluğuna göre ticaret yapan ülkeler olarak ayırdı. Ancak ülkeler birbirlerine sanayi mallı satılıp alabilirler.

Özellikle gelişmişlik düzeyi yüksek, birbirine komşu, gümrük duvarları aşağı çekilmiş ya da entegrasyona girmiş ülkeler arasında olduğu tespit edilmiştir.

Bu ticaretin yapısını açıklamaz, mevcut ticaretin yapısını ortaya koyar.

Grubel - Lloyd'un metoduyla Endüstri İçi Ticaret Endeksi

$$EIT = \frac{[\sum (X_{ij} + M_{ij}) - \sum (X_{ij} - M_{ij})]}{\sum (X_{ij} + M_{ij})}$$

şeklinde ya da

$$EIT = 1 - \frac{\sum |X_{ij} - M_{ij}|}{\sum (X_{ij} + M_{ij})}$$

şeklinde hesaplanır.

$EIT = 1$ dursa bütün sanayilerde ticaret endüstri içidir.
 $EIT = 0$ olursa ticaret endüstriler arası ticarettir.

$X = 0$ ihracat
 $M = 100$ ithalat

$$\frac{|0 - 100|}{0 + 100} = \left| \frac{-100}{100} \right| = 1 \quad 1 - 1 = 0$$

ticaret endüstriler arası.

Makine endüstrisinde $X = M$ $EIT = 7$

$$1 - \frac{|a-a|}{|a+a|} = 1 \quad \text{bütün sanayilerde ticaret endüstri iğidir, hem ihracat hem ithalat yapılır.}$$

o Gelir dağılımı kalıpları ülkelerde farklılaşabilmekte düşük gelirli ülkelerde düşük gelir grubundakilere uygun mal üretilmekte iken bu ülkede yaşayan yüksek gelir grublu ülkeler için ihracat gerekir. Bu tür ihracat da endüstri içi ticaret kapsamındadır.

o Endüstri içi ticaret yüksek kalkınma düzeyine sahip kalkınma düzeyleri arasındaki fark az olan ülkeler arasında görülür.

o Kanada - ABD arasındaki ticaret de buna örnek olarak verilebilir.

çekim modeli

Karşılıklı iktisadi ilişkiler en yakın ülkeler arasında olur. Mesafenin azalması ticareti kolaylaştırır.

$$T_{ij} = \frac{A Y_i Y_j}{D_{ij}}$$

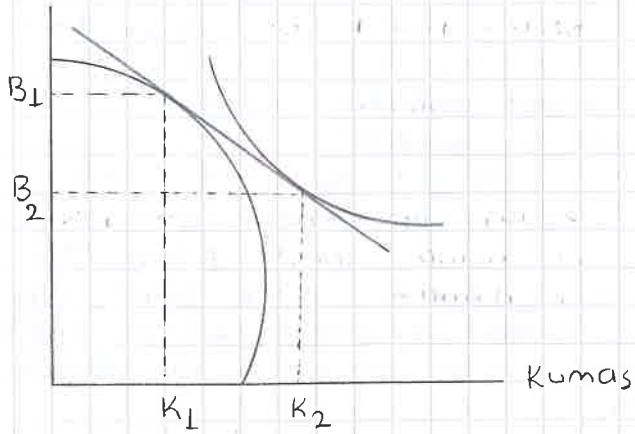
↑ gelir,
↓ Ticaret ↓ Yakın kültür ↓ uzaklık

A kültürel unsurları Y_i ülkesinin geliri Y_j de j ülkesinin gelirini ifade etmektedir.

Ülkelerin kültürleri birbirine yakınsa mesafe azsa gelir düzeyleri yakınsa daha fazla ticaret yaparlar.

1. Ünite Sonu

Buğday

benel denge analizi

Türkiye K_1-K_2 kadar kumas ithal etmektedir.

Türkiye B_1-B_2 kadar buğday ihraç etmektedir.

Tam uzmanlaşma yoktur.

6 C

mukayeseli "üstünlükler"

David Ricardo tarafından geliştirilmiştir.

Tam uzmanlaşma görülür.

Eğer karşılıklı iki ülkeden biri her iki malda da mutlak olarak üstünse bile ticaret olur.

Emek-faktör teoremine dayanılır.

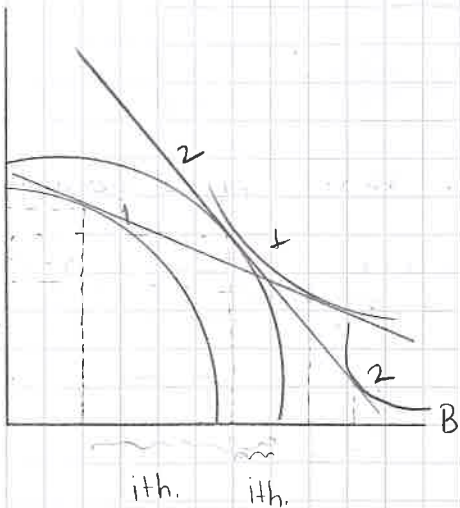
faktör fiyatları eşitliği teoremini de olarak dikkate, spesifik faktör fiyatları ile ilgili;

Faktör fiyatları eşitlenmez.

Spesifik faktörün bol olduğu mal ihraç edilir.

A

~~Ryab~~

Buğday

ticaret hadleri (nispi fiyat) sabit sermayeni artması sonucu denge kaymıştır.

Rybczynski Teoremi

kumas üretimindeki artış, buğday üretiminde çekilen emekle sağlanmıştır.

- ① Bu ticaret, yüksek gelirli ülkeler arasında daha yaygındır.
EIT endeksi 0 ise endüstri arasıdır.
EIT endeksi 1 ise endüstri içidir.
Bu ticaret daha çok benzer mal üreten ülkeler arasında görülür.

Adam Smith'e göre herkeş kendi menfaatini korumak için hareket ederse, kolektif olmayan bu çabadan kolektif bir sonuç çıkar. Bunun uluslararası ticaretteki karşılığı **Serbest Ticaret**

	Türkiye	Almanya
Kumas	40 m	60 m
Buğday	120 kg	160 kg

Türkiyede buğdayın 1 m nispi fiyatı nedir?

$$\begin{aligned} 40 \text{ m} &= 120 \text{ kg} \\ 40/120 &= 1 \text{ kg} \\ 0,33 \text{ m} &= 1 \text{ kg} \end{aligned}$$

Almanya her iki malda da mutlak üstünlüğe sahip

Türkiye buğday üretiminde karşılaştırmalı mutlak üstünlüğe sahip.

Bu iki ülke arasında ticaret olur.

Almanya kumas üretiminde uzmanlaşır.

Almanya kaynaklarını sadece kumas üretimine yöneltir.

Leontief Paradoksu

Leontief, ABD'nin sermaye yoğun bir ülke olmasına rağmen, emek yoğun mal ihraç ettiği tespit edilmiştir.

Leontief, paradoksa bir açıklama olarak verimlilik farklarını göstermiş. Leontief faktör yoğunluğunun tersine dönebileceğini savunur.

2. MAL TİCARET TEORİSİ - Talep Analizi

Sosyal Farksızlık Eğrileri

Ferdi farksızlık eğrilerinden sosyal farksızlık eğrilerine ulaşmak bazı kritik varsayımlar gerektirir.

Toplumda maseri bir aklı sahiptir ve tercihlerinde tutarlıdır.

Sosyal farksızlık eğrileri orijine dış bükeydir.

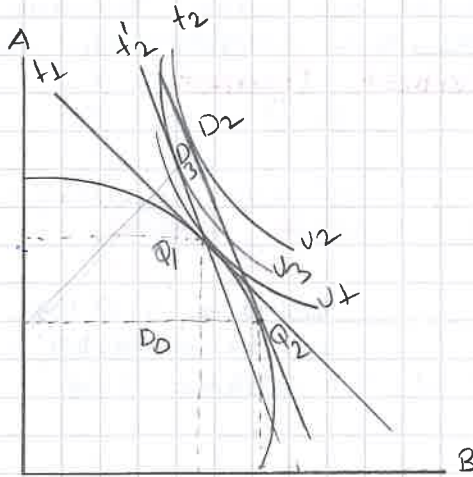
Sosyal farksızlık eğrileri kuzeydoğu istikametinde bir patla oluşturur. Orijinden oluştukça refah artar.

Ancak gelir arttığında, yeniden dağıldığında toplumsal tercihler bölünürse ne olur?

Fertlerin tatmin düzeylerini bağımsız sayabiliriz.

Bütün fertlerin geliri aynı oranda artmış olabilir.

Kazananların kazancı kaybedenlerinkini tazmin etmiş olabilir.

Uzmanlaşma
ticaretle refah artar.

Q_1 oturs'k (kendi kendine yetebilen) durumda hem üretim hem de tüketimi gösterir. Bu noktada;

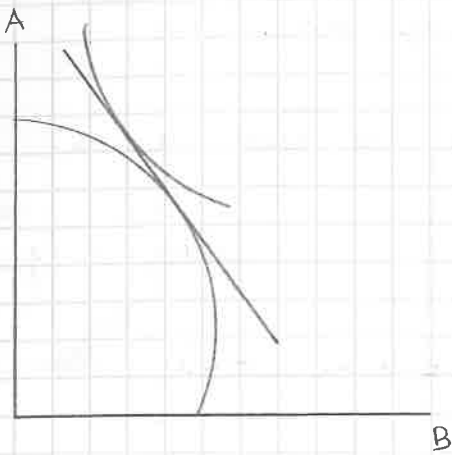
marginal ikame haddi = marginal dönüşüm haddi = ticaret haddi

Ticarete açılınca fiyat t_2 , üretim Q_2 , tüketim D_2 olur.

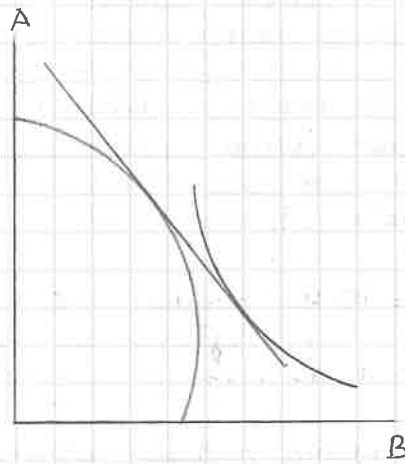
Refah artmıştır. U_2

$D_0 D_2 Q_2 \rightarrow$ Dis ticaret üçgeni

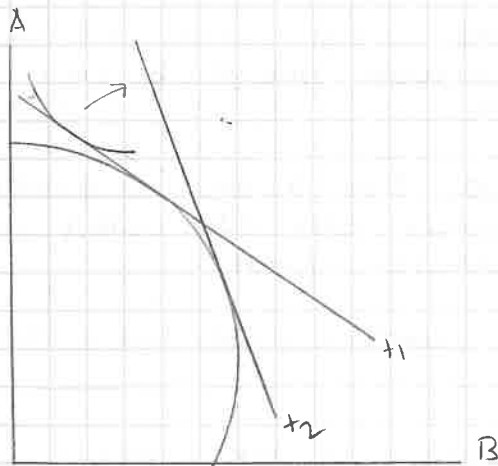
Gelir etkisini ortadan kaldıralım t_2 olsun yine de değişimden kaynaklanan bir refah artışı var. U_3

A ithal malı
B ihraç malı

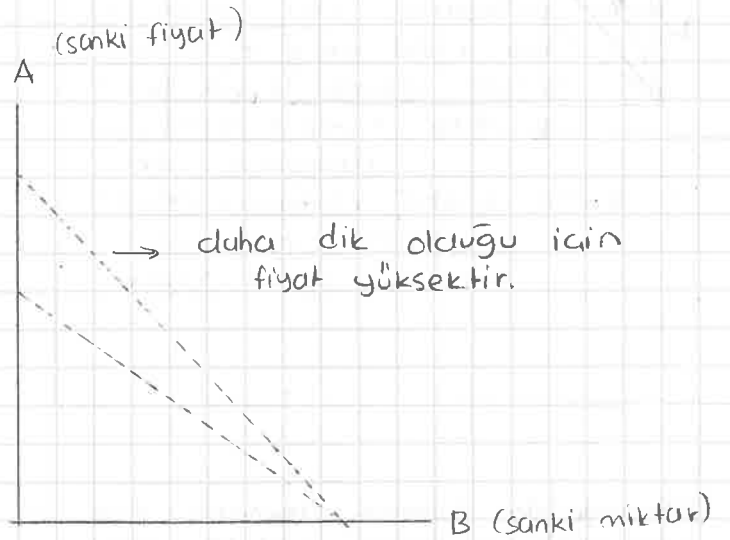

A malı ihraç malı
B malı ithal malı

Hangi malın fiyatı arttı?

A'nın fiyatı düştü
B'nin fiyatı arttı.

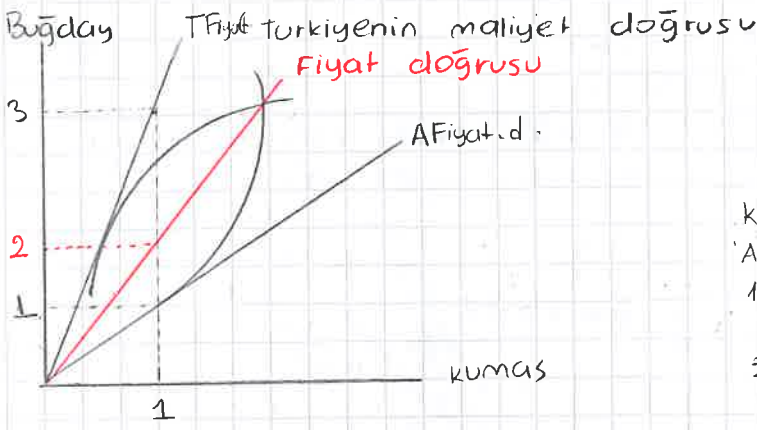
eğri dikleşirse x eksenindeki
malın fiyatı artar.

Teklif Eğrileri

Bir ülkenin hem arzını, hem talebini gösterir. Bir ülkenin talep ettiği mal miktarına karşı, arz etmek istediği miktarların geometrik yeri.

Yani 1 kg buğday vermek karşılığında Türkiye ne kadar kumas istiyor.

1 birim kumas = 3 kg buğday → Türkiye'de
1 birim kumas = 1 kg buğday → Almanyada

0.5 kg buğday

kumasi teklifi en az -
Almanya en az 1 br buğday
1 br kumastan baslar.

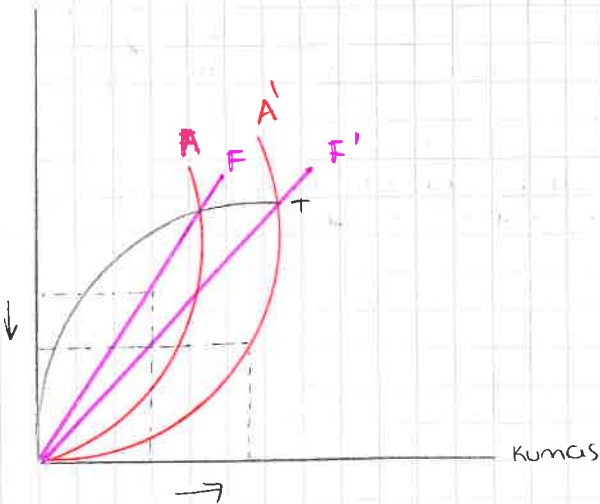
Zamanla verdiği kumas arttıkça
çok buğday alır ve bi önemi
kalmaz.

Türkiye 1 br kumas karşılığında,
3 br buğday teklif eder. Onun
dışındakileri almaz.

1 br kumaş = 2 kilo buğday oldu

Almanya'da kumas teknolojisiinde bir artış olduğunda teklif eğrisi
sağa kayar. Almanya 1 br buğdaya daha fazla kumas verebilir.
Fiyat Almanya lehine olur.

Buğday

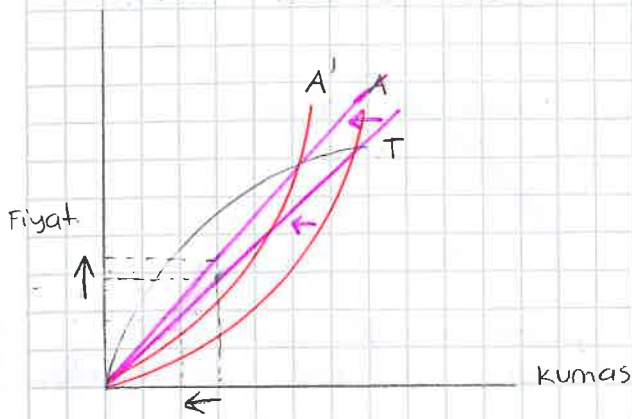

Almanya'da arz şartları iyilesti.
Almanya daha fazla kumas vermeye istekli
Teklif eğrisi sağa kaydı.
Kumasın fiyatı ucuzladı.

Ticaret hadleri Türkiye lehine,
Almanya lehine.

Ticaret hacmi artar.

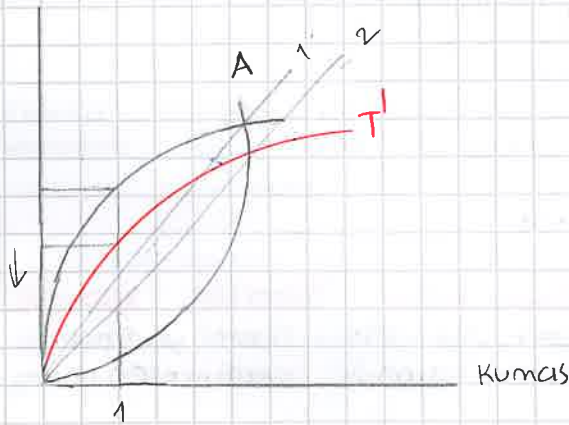
Buğday

Almanya'da kumas talebi artarsa.
Almanya daha az kumas teklif etti.
Teklif eğrisi sola kaydı.
kumasın fiyatı arttı.
Ticaret hadleri Almanyanın lehine
Türkiye lehine
Ticaret hacmi küçüldü.

★ Bir ülkenin ihraç malına olan talep artarsa, ihraç malı fiyatı artar. Ticaret hadleri kendi lehine, ama ticaret hacmi azalır.

Buğday

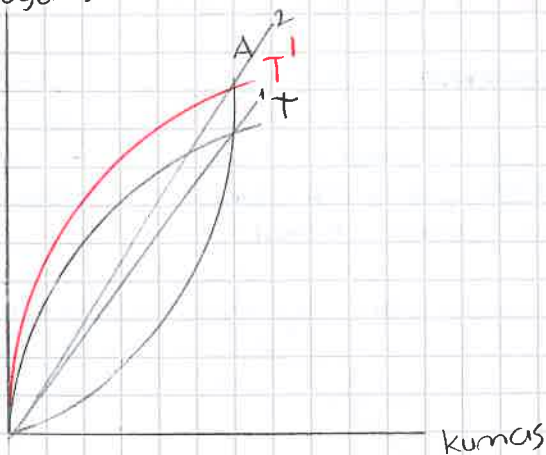

Türkiyede arz şartları kötüleşti.
Daha az buğday teklif eder.
Teklif eğrisi aşağı kaydı.
buğdayın n. fiyatı arttı.
kumas ucuzladı.
Ticaret hadleri Türkiye lehine
Almanya'nın lehine
Ticaret hacmi azaldı.

İhracat malımızın arzı azalırsa
Ama ticaret hacmi azalıyor.

ticaret hadleri lehimize döner.

Buğday

Türkiyede kumas talebi arttı.
Daha çok buğday teklif eder.
Ticaret hadleri Almanyanın lehine
Türkiye lehine
teklif eğrisi yukarı kayar
kumas fiyatı artar.
Buğday düşer
Ticaret hacmi azalır.

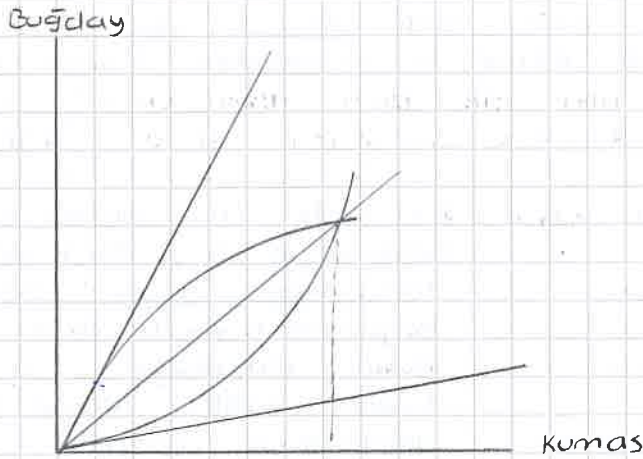
Teklif Eğrisinin Esnekliği

$e > 1$ ise başka ülkenin malına talebin şiddetli olduğunu gösterir.
 $e < 1$ ise talep şiddetini kaybetmiştir.

Teklif eğrisinin esnekliğini ihracatın arz esnekliği etkiler.

$$e = \frac{1}{1-n}$$

Bazı ülkelerin fiyatları etkileme gücü yüksek olduğu için ticaret hadleri onların lehine işler. Nispi fiyat doğrusunu kendi eksenlerinden uzaklaştırırlar.

Dünya ticaretinde önemsiz olan ülkeler, kendileri fiyat yapma gücünde olmadığı halde nispi fiyattan kazançlı çıkabilirler. Buna **önemsiz olmanın önemi** denir.

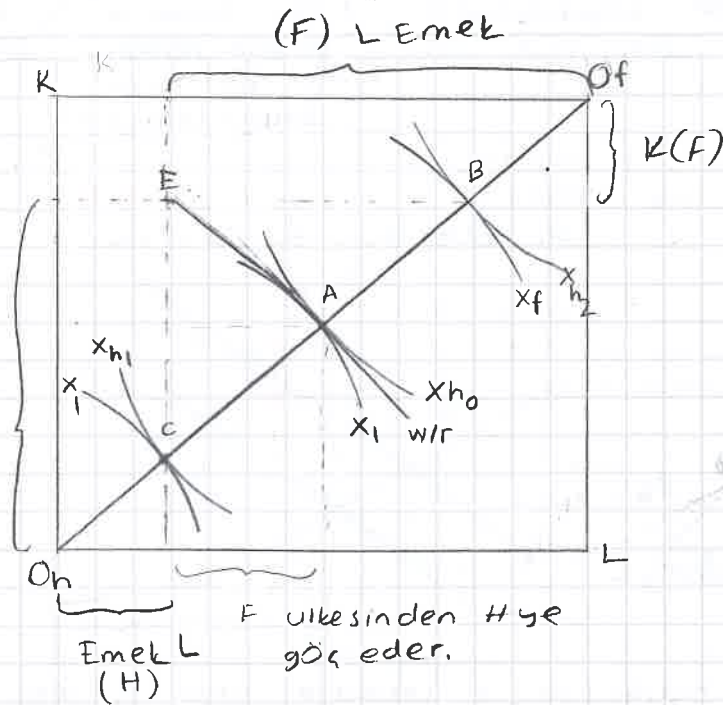
Lüksemburg hem buğday hem kumas aranda önemsiz olduğundan dünya fiyatı ABD iç fiyatına yakın olur. Ticaretten kazançlı çıkan Lüksemburg olur.

— 3 Faktör Ticareti —

Faktör ticareti üç şekilde kendini gösterir.

- 1 Emek Hareketleri
 - 2 Direkt Yatırım
 - 3 Portföy Yatırımı
- } sermaye hareketleri → gidip fabrika almak.
→ bir şirkete borç verme tahvil

Emek hareketlerinin kaynağı ücret farklılıkları, sermaye hareketlerinin kaynağı faiz ve getiri farklılıkları.

X_h ler kesitli üretebile
ceğimla
yukarı çıktıkça üretim artar

E noktasında faktör fiyatları eşit değil

F ülkesinde L çok
ücret düşük

H ülkesinde L az
ücret fazla

ticaret başlarsa
faktör fiyatları eşitlenir.
Denge kurulur.

$O_h O_f$ diyagonalı her iki ülke de aynı teknolojinin kullanıldığını gösteren **akıt doğrusu**dur. X_f yabancı ülkenin eş ürün eğrisidir. E noktasında faktör fiyatları eşit değildir. (X_h dik, X_f yatay). Değerlendirilecek imkanlar olduğunu gösterir.

Faktör ticareti başladığında denge A'da kurulur. Faktör fiyatları eşitlenir. H sermaye, F emek ihraç eder. Ticaret yoksa aynı zamanda tüketim noktasıdır.

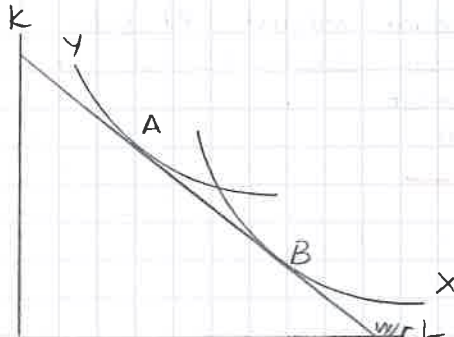
Sermaye hareketli emek hareketsizse denge C'de olur. EC kadar sermaye ihraç edilir. A tüketim noktası olmaya devam eder, yabancılar katılığında CA kadar X ihraç eder.

Sermaye ihraç etmek yerine emek ithal etseydik, denge B'de olurdu, Biz fazla X ürettirdik. İthal ettiğimiz emeğe ödeme bulunur, karşılığında F'ye X satardık.

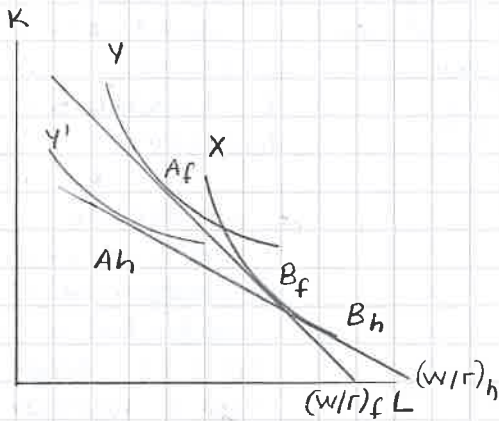
Mal Ticaretine rakip faktör ticareti

Serbest mal ticareti ülkelerde nispi faktör fiyatlarını eşitler.

A noktası Y, B noktası X için faktör bileşim oranlarını gösterir. w/r faktör fiyat oranıdır. Bu durumda faktör ticaretine gerek yoktur. Mal ticareti kazançlarının tek kaynağıdır.

H ülkesi Y malına tarife koyduğunda, Y'nin fiyatı H'de F' 'ye nazaran yükselir. H'de sermayenin getirisi emeğe nazaran artar.

Faktör ticareti serbest olduğunda, H sermaye ithal ve/veya emek ihraç eder. **Bu da mal ticaretinin azalmasına yol açar.** Ancak faktör fiyatları eşitlenmez, çünkü Y malında tarife vardır.

Faktör ticareti mal ticaretini tamamlayabilir. Ölecek ekonomileri sebebiyle de faktör ticareti ile mal ticareti tamamlayıcı olabilir.

4. Büyüme - Ticaret ve Ticaretten Kazançlar

kalkınma: hasıla elde ederken, kullanılan teknik - düzenin değişmesi

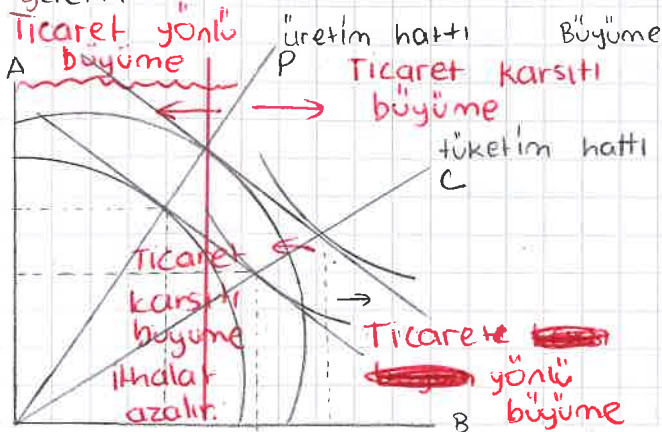
büyüme: daha fazla hasıla elde etmek.

İktisadi kalkınma sanayileşme ile bir tutulmaz çünkü,

1. Üretimin büyük kısmının tarımdan sağlanması fakirliğin tek sebebi değildir.
2. Sanayideki gelişme tarımdaki gelişmeye bağlıdır.
3. Ekonomik kalkınma sektörlerin basit kazançlarından ibaret değildir.

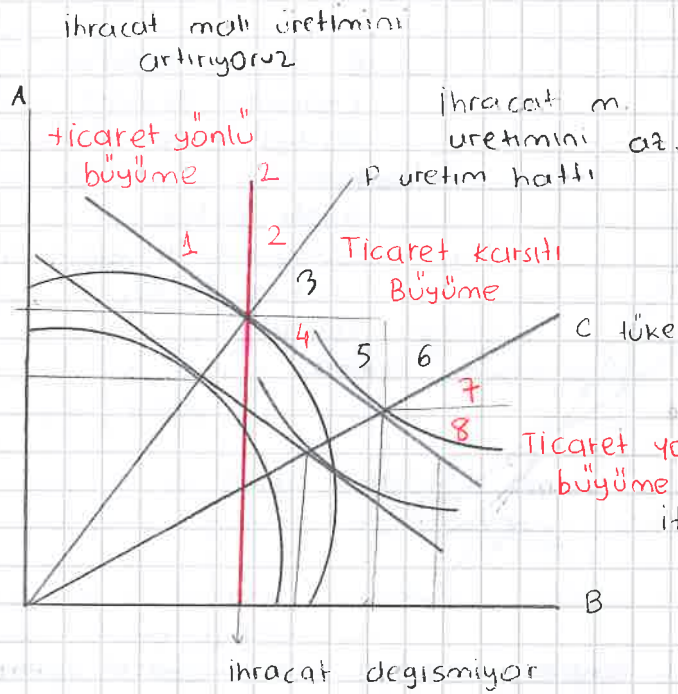
Ekonomik kalkınma uzun bir zaman sürecinde yıl be yıl reel gelirdeki artış olarak ifade edilebilir.

Ancak gelişmekte olan ülkeler için fert başına reel gelire bakmak gerekir.

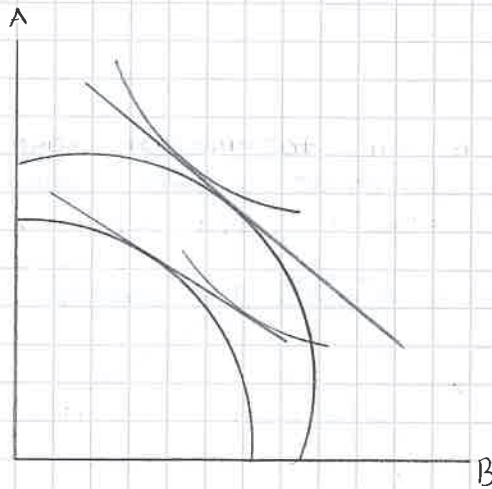
Büyüme üretim imkanının büyümesidir. A ihraç, B malı ithal üretim noktası (P) sola kayarsa oran sabit değilse, ihraç malı artar. Sağ

ithalat artar

- A ihrac B ithal malı
1. asırı ticaret yönlü büyüme
 2. ticaret yönlü büyüme
 3. ticaret karşıtı büyüme
 4. Asırı ticaret karşıtı büyüme
 5. Asırı ticaret karşıtı
 6. Asırı ticaret karşıtı
 7. Asırı ticaret karşıtı
 8. Asırı ticaret karşıtı

1. İhrac malı üretimi artar, ithal malı ithalatımız azalıyor.
2. İhrac malı üretimi artar, ithal malı üretimi artıyor.
3. ikiside büyüyor ama ithalat daha fazla büyüyor.
4. İthal mal üretimi artar, ihrac üretimi azalır.
5. İthal mal kullanımı artar, ihrac malı kullanımı azalır.
6. İthal mal " artar, ihrac malı da artıyor.
7. İthal mal " artar, ihrac malı da artıyor.
8. İthal mal " artar, ihrac malı da artıyor.

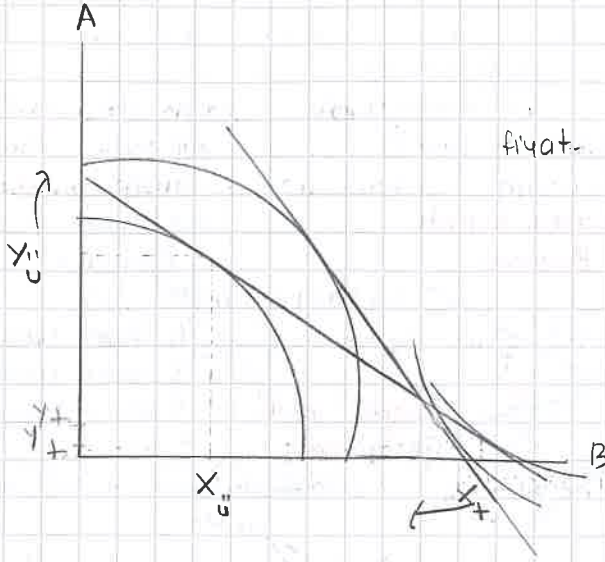
Büyümüş
Bata

B malı ithal, A malı ihrac
B malı ihrac, A malı ithal

Üretim imkanı B malı lehine
daha fazla ağılmıştır.
ülke B malında uzmanlaşmış
fakat zevkleri A'ya kaymıştır.

B pahalılaşmış, A ucuzlamış

Fakirlaşarak Büyüme

B ithal A ihraç
Ekonomi ihracat yönü büyüyor,
A fiyat düşer B artar.
fiyat- ihracatın fiyatı düştü, ithalatın fiyatı arttı.
Daha düşük bir farklılık e.
refah düştü.

Büyüme ülkenin malına talebi arzdan daha fazla etkilerse ticaret hadleri iyileşir, arz daha fazla etkilenirse kötüleşir.

B malı ucuz, A malı pahalı iken büyümeden ticaret haddi değişmiş B malı nispi olarak pahalı hale gelmiştir.

★ Ülke ihracat yönü büyürse ticaret hadleri lehine büyür.

Ülkenin daha düşük refah seviyesine düşmüştür. sebebi.

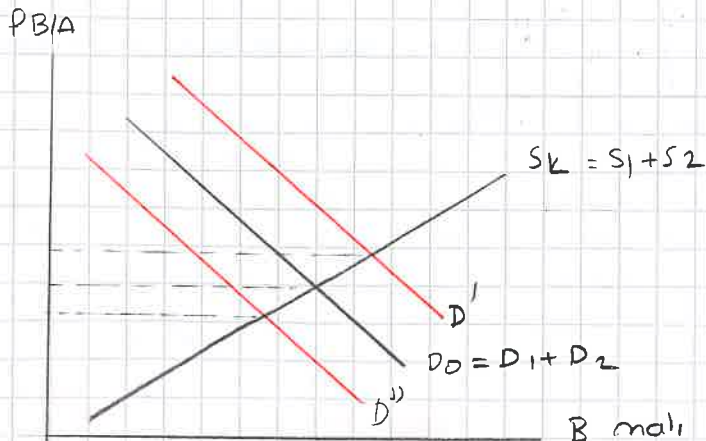
A ekseninde üretim imkanları daha fazla genişlemiştir.

Bu malın talebinde artış fazla değildir.

Transfer Problemi

Bazen askeri zaferler sonucunda istenen tazminatlar kaynak transfer eden ülkenin yükünü azaltabilir, bazen de yükünü daha da arttırabilir.

I ülkesi X miktarda satın alma gücünü II'ye transfer etsin.

I ülkesinde B malı talebi azalır, II ülkesinde B malı talebi artar. Acaba hangisi B malının dünya talebinde etkili olur?

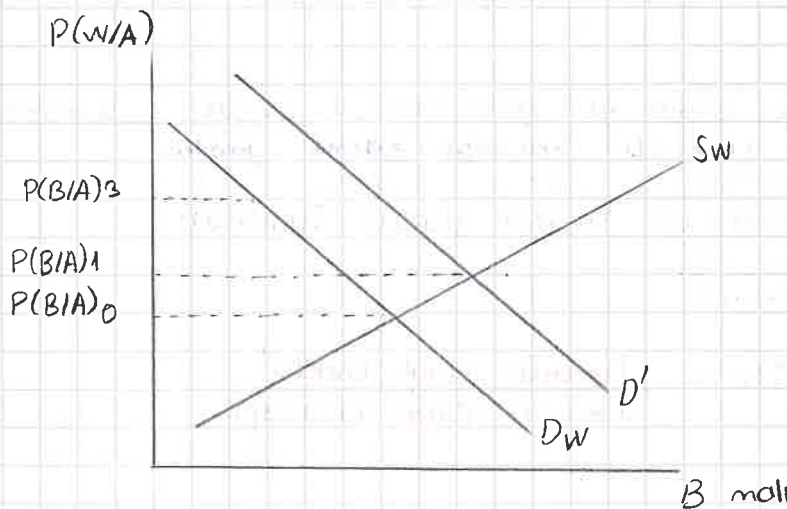
- ★ Eğer II ülke daha yüksek bir marginal tüketim eğilimine sahipse satın alma gücü B'nin talebini arttırır. B'nin nispi fiyatı artar. Eğer I. ülke daha fazla harcama eğilimine sahipse, ticaret hadleri azalır. I. ülkenin lehine olur ve transferin yükü azalır.

İki ülkenin marginal ithalat eğilimleri toplamı > 1 ise transferin yükü azalır. < 1 ise ticaret hadlerindeki bozulmadan dolayı ikinci bir yük biner.

- ★ Transfer problemi ilk defa II. Dünya savaşından sonra Almanyaya yüklenen tarimatlarla birlikte tartışılmaya başlanmıştır.

- ★ Keynes transferin ticaret hadlerini kötülestireceğini savunurken, Ohlin tam tersini savunuyordu. Bunu belirleyen marginal ithalat eğilimleri olacaktı ve Keynes haklı çıktı. Ticaret hadlerinde kötüleşme ile birlikte Almanyaya ikinci bir yük yüklendi, Keynes haklı çıktı.

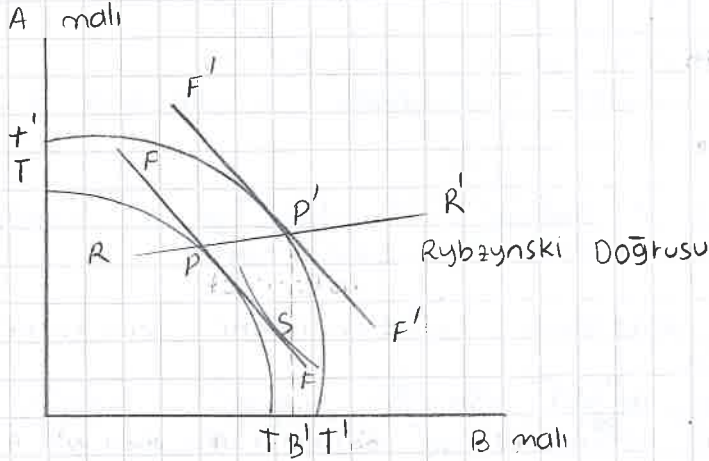
Transferle birlikte dünya talebi sağa kayar. Transferi dengeleyen nispi fiyat artışı ($P_{B/A}$) temsil edildiğini düşünelim. Satın alma gücünde başlangıç seviyesine D_W geri döndü. Bu durumda gelir etkisi olmaz. İkame etkisi olur.

Faktör mobilitesi ve Üretim Hattı

Mal ticareti yerine faktör ticareti de mal fiyatlarını eşitler. Mal ticaretiyle aynı sonucu doğurur.

II. Ülke P de üretirken S'de tüketmektedir. Sermaye yoğun malda (A) net ihracatçıdır. Emek yoğun malda (B) net ithalatçıdır.

A. Almanya aslında sermaye ihraç ediyor.

II. Ülke B malına yasaklayıcı tarife koyarsa ne olur?

B malı üretimini ülke içinde artırır.

Buda emeğe talebi artırır. Ücret artar.

Emek I. ülkeden II. Ülkeye göç eder.

Rybczynski teorimi uyarınca A malı üretimi daralır.

Emeğin göçü emeğin getirisi farklı oldukça devam eden nihai dengede nispi fiyatları aynıdır. Nispi faktör gelirleri de. Faktör ticareti mal ticaretini ikame etmiştir.

Emeğin hareketi II. ülkede GSMH'yı artırırken, I. ülkede azaltmıştır. II. Ülkeden I. Ülkeye faktör hizmeti karşılığı ödeme yapılır.

Singer - Prebisch Tezi ve Ticaret Haddi Tanımları

$$\text{Fiyat Ticaret Haddi : FTH} = \frac{|\text{İhracat Fiyat Endeksi}|}{|\text{İthalat Fiyat Endeksi}|}$$

$FTH > 1$ ihracat yapan ülke lehine

$FTH = 1$ nötr

$FTH < 1$ ihracat ülke aleyhine

Miktar Ticaret Haddi : $MTH = \frac{\text{İthalat miktar Endeksi}}{\text{İhracat miktar Endeksi}}$

İhrac ettiğimiz mal miktarına karşılık ne kadar mal ithal ettiğimizi gösterir

$MTH > 1$ ticaret lehimize

$MTH < 1$ ticaret aleyhimize

Singer - Prebisch Tezine Göre ;

Sanayi Ülkeleri tekellesmenin avantajını kullanarak sanayi mallarında kitle üretim avantajlarının ihracat fiyatlarına yansımaya müdahale etmezler.

Tarım ise bütün dünyada stratejik sektör olarak korunur. ve tarım ihracatlarının fiyatını düşürür. Tarım ürünleri fiyatı da çok dalgalanır.

Gelişmiş ülkelerde sanayide verimlilik artışı ücretlere ve kârlara gider.

Fiyat Ticaret Haddi $FTH = \frac{Px}{Pm}$

Verimlilik Haddi $VHD = \frac{Vx}{Vm}$

GİFT Faktörlü Ticaret Haddi : $GFTH$

$$GFTH = \frac{Px}{Pm} \times \frac{Vx}{Vm}$$

Ticaret haddi kimin lehine kimin aleyhine daha çok gelebileceğini, verimlilikleri de hesaba katarak gözlemleyebiliriz.

Ticaret Hadleri Gelişmiş Ülkelerin lehine gelişmekte olan Ülkelerin aleyhine gelir.

- Gelişmiş Ülkelerin üretimleri daha kaliteli hale gelmektedir. Eğer kalite yansıtılabilirse ticaret hadlerine bu sonuç değerebilir.
- Azalan verimler kanununa göre emek girdisi başına daha az verim elde edilince arz daralacak ve ticaret hadleri bu malları üreteler lehine gelecektir.
- Ulaştırma masrafları isin iğine katıldığında ticaret hadlerinin bu Ülkelerin lehine olmadığı anlaşılabılır.

İşletmesinde ise Firma yabancı piyasaya yerleşme ve yatırım yapmayı orada temsilcilik açmaktan daha karlı bulmalıdır. Örneğin teknik personeli denetim altında tutmak gibi

Gök uluslu şirketler bilgi tabanlı aktiflere merkezden yatırım yaparlar ve bunları diğer ülkelerdeki uzantılarına ek maliyete katlanmadan kullanırlar. Gök uluslu şirketler bu aktifleri ihraç ederler. Böylece dışa daimaları kolaylaşır.

Gök uluslu şirketlerin bilgi tabanlı aktiflerinin direk yatırıma fiziki sermayeden daha fazla imkan sağlamasının sebepleri;

- Bilgi tabanlı aktiflerin fiziki sermaye ihracından daha kolay olmasıdır.
- Bilgi kamusal maldır ve çok düşük maliyete arzı mümkündür.
- Bilgi tabanlı aktiflerin ilave fabrikalara aktarılması merkezdeki vasfını azaltmaz.

Ülke içinde sapmalar ve Aksak Rekabet Şartlarında Ticaret

Aksak rekabet ekonomide rekabet şartlarının tam isleyememesi ve dolayısıyla rekabetten, etkin üretimden uzaklaşması.

Vergi ve teşvikleri analize dahil ettiğimizde, üreticilere alınan fiyatları tüketicilerce ödenen fiyatlardan ayırmamız gerekir. q tüketici, p üretici p^* da dünya fiyatı olsun.

Ticarete odaklanmak için devlet sektörünün olmadığını varsayacağız. Devlet bütün vergi tahsilatını tüketicilere döndürür.

tük. fiyat üreticinin ödediği fiyat

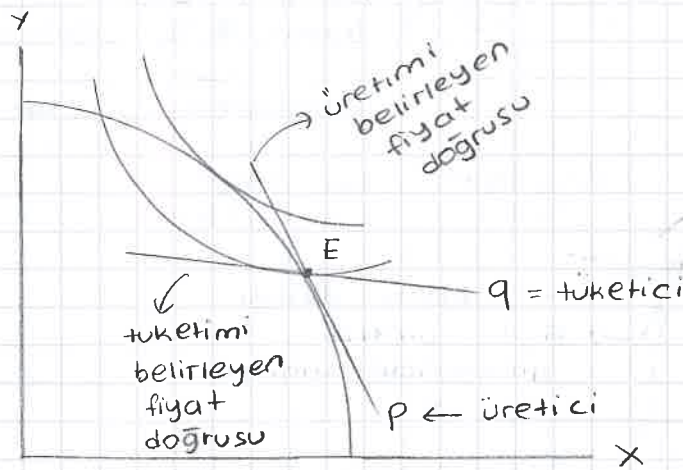
$$\begin{aligned} \bar{q} &= p(1+t) \quad (\text{vergi}) \leftarrow \text{tüketiciye vergi} \\ q &= p(1-s) \quad (\text{teşvik}) \leftarrow \text{koyarsak} \end{aligned}$$

$$\frac{q_x}{q_y} = \frac{p_x}{p_y(1+t)} < \frac{p_x}{p_y}$$

$$\frac{q_x}{q_y} = \frac{p_x(1-s)}{p_y} < \frac{p_x}{p_y}$$

tüketicinin ve üreticinin karşılaştığı fiyat farklı olur

→ x 'nin fiyatına
vergi
koyula
düşünelim

Ötüşme dengesi E'de. Refah sapmadan dolayı daha düşük.

$$q_x x_c + q_y y_c = p_x x_c + p(1+t)y_c = [p_x x_c + p_y y_c] + [p_y t y_c]$$

↓
Tüketici
Fiyatlarındaki
Tüketim
Harcamaları

↓
Üretimden
Alınan Gelir

↓
vergi
Geliri

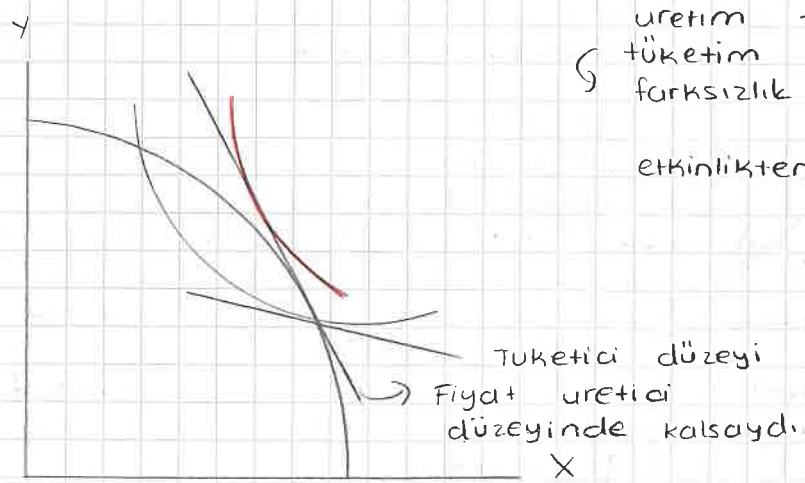
E'de tüketim = üretim

$p_x = \text{fiyat}$

$$q_x x_c + q_y y_c = \underbrace{p_x x_c + p_y (1+t) y_c}_{\text{Üretimden Elde Ettigimiz Gelir}} = \underbrace{[p_x x_c + p_y y_c]}_{\text{Üretimden Alınan Gelir}} + \underbrace{[p_y t y_c]}_{\text{vergi Geliri}}$$

↓ ↓
 x'in tüketimi y'nin tüketimi
 Tüketici Fiyatlarından tüketim harcamaları
 Üreticinin elde ettiği satış fiyatı

$$\underbrace{\hspace{10em}} = \underbrace{\hspace{10em}}$$

üretim teğet
tüketim değil
farksızlık e. teğet
etkinlikten uzaklaş-

verginin olması refahı düşürdü.

Bütün vergi ve teşvikler kötü demek değildir.

- Kamu malları için vergi geliri gerekir.
- vergilerin hepsi saptırıcı değildir.
- Çevresel dışsallıkları düzeltmek için gerekir.
↳ çevreye zarar verir.

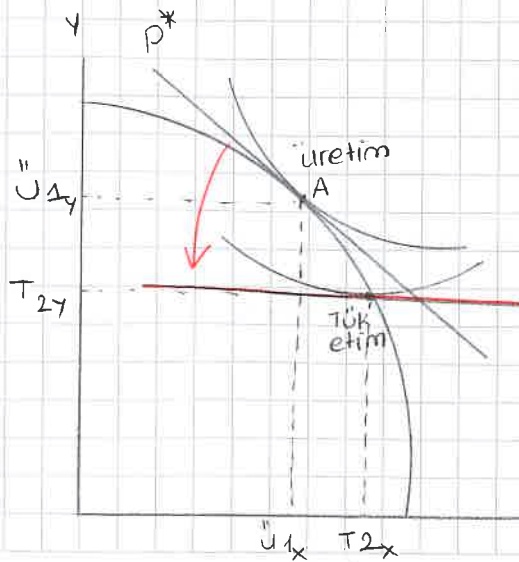
monopolu kırmak için vergi koyabiliriz.

Ticaretin Belirleyici Olarak Vergiler ve Teşvikler ;

Küçük dışa açık bir ekonomi!

$$\frac{q_x}{q_y} = \frac{p_x}{p_y(1+t)}$$

Tüketim vergisiyle tüketiciler hem yerli mala hem de ithal mala vergi ödemektedirler. Eğer mal ihraç ediliyorsa vergi yalnızca ülkede kalan kısma ödenir.

X malı dünya fiyatı
fiyatı p*

A noktası = üretim = tüketim
+ Y malına vergi konuldu.

Fiyat oranları farklı olacak
X'in fiyatı ucuzlar
çünkü Y'nin nispi fiyatı
arttı.

X'in tüketim arttı.

Y'nin tüketim azaldı.

X X ithal
Y ihraç malı.

* refah düştü ↳ başlamış oldu.

$$\frac{q_x}{q_y} = \frac{p_x}{p_y(1+t)}$$

vergi

$$(1+t) \frac{q_x}{q_y} = \frac{p_x}{p_y} = \frac{p_x}{p_y}$$

Y nin fiyatı artırılır

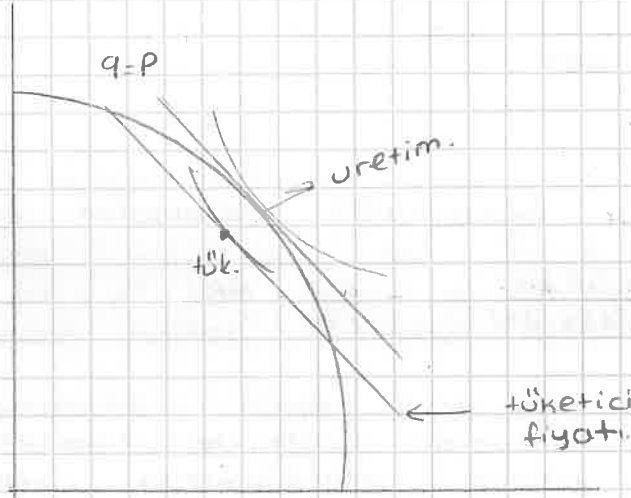

X in fiyatı düşer

bu fiyat algısı tüketim fiyatı haline gelir.

Y nin üretimine vergi getirilirse üreticinin ve tüketicinin fiyatları farklılaşıyor. üretici fiyatları artacak. (X' in üretimi artacak Y azalacak)

Dunya fiyat oranından daha büyük.

X e kayma

X 'in üretimi artar.

Bunlar önemli sonuçlar doğurur

vergiler ve teşvikler ticareti geliştirebilir.

Ancak sapmalar yoluyla ticaret yararlı değildir.

Bazen bazı malların (yüksek teknolojili) daha fazla üretilip satılmasına neden olduğundan yararlı olabilir.

Üretim tüketimde vergi ve teşvikler açık ekonomide birbirinden çok farklıdır. Mesela Y'de tüketim vergisi Y'nin tüketimini azaltıp ihracatını artırır.

Aksak Rekabet Altında Ticaret önemli

Monopolün faktör piyasalarında monopson gücü olmadığını varsayalım.

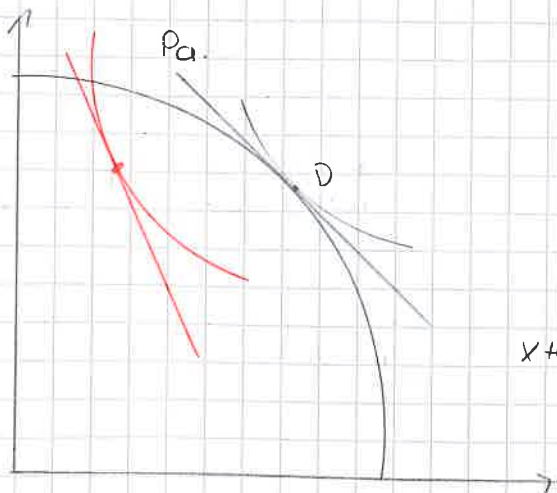
$$\frac{P_x}{P_y} = \frac{MC_x}{MC_y} = MRT$$

Üretimde tek faktör kullanıldığını varsayalım. emek.

$$\frac{MC_x}{MC_y} = \frac{w(\Delta L_x / \Delta x)}{w(\Delta L_y / \Delta y)} = - \frac{\Delta y}{\Delta x} = MRT$$

$\Delta L_x = \Delta L_y$, üretim imkanları üzerinde hareket ettiğimizde mallardan birinin üretimini arttırdığımızda, emek faktörünü diğer mallardan çekeriz.

Otursik = ürettiğini tüketme yetebilme

Normalde Denge D de Otursik fiyat P_a.

Monopolü devreye sokarsak mallardan birinin üretimini arttırdığımızda diğer maldan emek miktarını çekmiş oluruz.

X'te Monopol varsa fiyat marginal mal. ten yüksektir.

Etkin fiyat olmadığı için teget olmaz keser.

* monopol fiyat dünya fiyatından yüksek.

— Önemli —

X in üretimi azalır. Fiyatı yükselir

"üretimi" kısar, fiyat yükselir → monopolde.

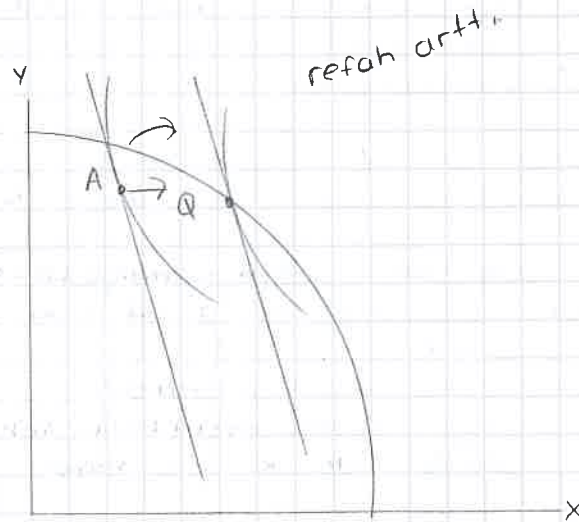

X malının tekeli üreticisi A gibi bir otarsik dengede.

Disa açılınca 1 küçük bir ülke, dünya fiyatlarını kabullenmek zorundadır. $MR = P^*$ olur. Mark-up (monopol gücünden kaynaklanan fiyat) ortadan kalkar. → refah artar.

Serbest ticaretle; Dünya fiyatı P_1^* olursa üretim Q tüketim C' de olur. → refah artar.

ithalat monopolu kırıyor.

X üretiminde monopol gücü birbirine yakın 2 ülke düşünürsek, bu ülkelerin oluşturduğu düopol de piyasa üretimini aralarında paylaştır. Cournot-Nash rekabet mod.

Piyasaların entegrasyonu fiyatları değiştirmemekte, Pazar paylarını değiştirmektedir.

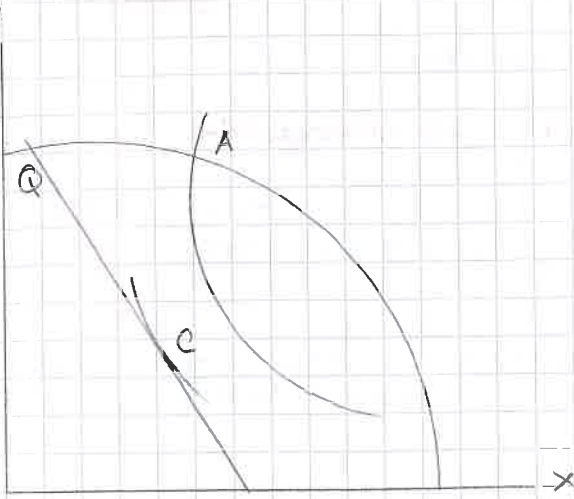
X üretimi A' dan Q'ya kayar.

Tekelden düopole dönüşünce → refah artar.

İthalattan fiyatlar uzun vadede artar.

uluslararası ticaret teorisi -

2. Bölüm

A noktası kapalı ekonomi dengesi, Q ve C serbest ticaret üretim ve tüketim dengesi.

Ticaret X'in üretimini azaltır ve H ülkesi zarar eder.
Daha düşük bir refah seviyesiyle sonuçlanır.

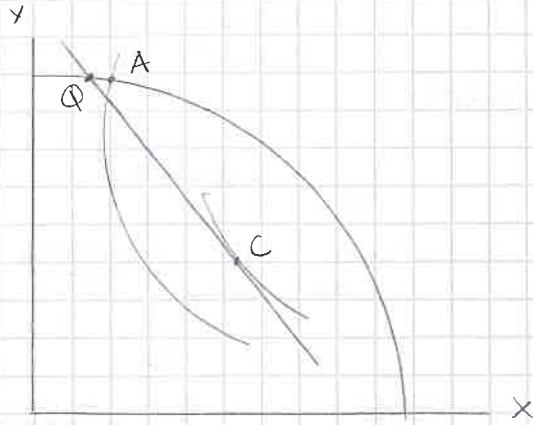
X'deki azalma Y'deki artış astığı için üretim azalmıştır.

1. Bölüm

X malının H ve F ülkelerinde üretim maliyetleri arasında çok fark olsun. Ticaret başladığında 2 etk ortaya çıkar.

1 H'de X üretiminde mukayeseli avantaj vardır.

2 Firmalar ortak tekel gibi davranmadıkça rekabetle üretim genişlemesinin her iki ülkede de X üretiminde artışa yol açmasıdır.

X'in fiyatının düştüğünü düşünelim.

A kapalı ekonomi dengesi (uluslararası fiyat algısı yok)
Serbest ticarete atıldığında üretim Q tüketim C'ye kayar.
X'i ucusa aldığı için **refah artar.**

Uluslararası İktisat Politikası

Bir ülkenin dış ekonomik ilişkilerinde takip ettiği usul ve standartların tamamını verilen addır.

Uluslararası iktisat politikası da kendi içinde dış ticaret politikası, dış yatırım politikası, kur politikası olmak üzere alt başlıklara bölünebilir.

Amaçları

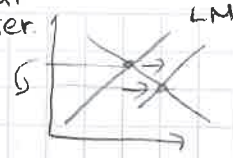
- 1 Ülkenin uluslararası refah mukayeselerinde bulunduğu yeri yükseltmek.
- 2 Dış ticaret veya cari açıkları düzeltmek.
- 3 Ülke sanayiini korumak ve güçlendirmek.
- 4 Döviz açık ve fazlalarını gidermek.
- 5 Tam istihdamın sağlanmasına yardımcı olmak.
- 6 Fiyat istikrarını sağlamaya yardımcı olmak.
- 7 Dış politikayı yönlendirmek.
- 8 Gelirin yeniden dağıtılmasına aracı olmak.

Dolaylı Politika Araçları

Daha fazla
döviz iht. var.

Para Politikası

Para arzı artarsa
LM sağa kayar
faiz hadleri düşer.
Ödemeler
bilançosu
bozulur.

(genişletici)

Para arzı artırılırsa,
talep genişler, i düşer

İthalat
Talebi
artar.

Faiz hadleri
düşer, sermaye
akışı olur

Ödemeler
Bilançosu
Bozulur

Ödemeler
Bilançosu
Bozulur.

Para arzı daraltırsa,
talep daralır.

İthalat
Talebi
azalır.

Faiz hadleri
artar, sermaye
girişi olur.

Ödemeler
Bilançosu
iyileşir.

Ödemeler
Bilançosu
iyileşir.

Maliye Politikası

genişletici m.p.

Kamu harcamaları
artıp, vergiler azalırsa
talep genişler.

İthalat talebi
artar.

Faiz hadleri
artar
i artar
sermaye
girişi
iyileşir.

Ödemeler
Bilançosu
Bozulur

Ödemeler
Bilançosu
iyileşir

Daraltıcı m.p.

Kamu harcamaları azalıp,
vergiler artarsa talep daralır.

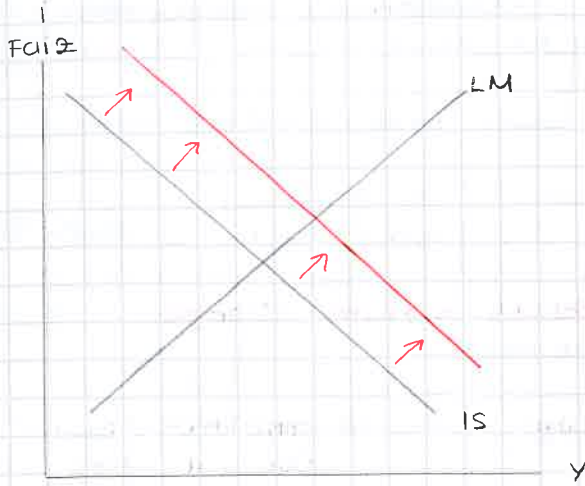
İthalat
Talebi
azalır.

Faiz hadleri düşer
sermaye akışı olur.

Ödemeler
Bilançosu
iyileşir

Ödemeler
Bilançosu
Bozulur

Etkiyi Bilemeyiz.

- Genişletici maliye politikası IS eğrisini sağa kaydırır. Faizleri yükseltir.

- Daraltıcı maliye politikası IS eğrisini sola kaydırır. Faizler düşer.

Faiz artarsa sermaye girer

Bir açık varsa dolaylı politikalardan Para Politikası kullanılmalı.

Doğrudan Politika Araçları

İthalatla ilgili Politikalar

1. **Gümrük vergisi (tarifesi)** : Ülkeye giren mallardan ad valorem veya spesifik alınan vergi. yüzde mal üzerine KDV
 2. **Tarifi dışı araçlar ve kotalar** : Tarifelerin yeterli olmadığı durumlarda veya hemen sonuç almak için miktarın sınırlandırılması.
 3. **İthalat yasakları** : İthalatın tümüyle yasaklanması, kamu sağlığı ve güvenliği nedeniyle olabilir.
 4. **Tarife benzeri araçlar** : İthalat teminatları, farklı kur uygulamaları, kıt döviz kaynaklarını paylaşmaktır.
- teknik engeli
sağlık engeli

İhracat Politikaları

Sübvansiyon

Hakim olan politika ihracat teşvikidir. Ancak ihracat vergileri ve kotaları ile ihracat sınırlandırılabilir.

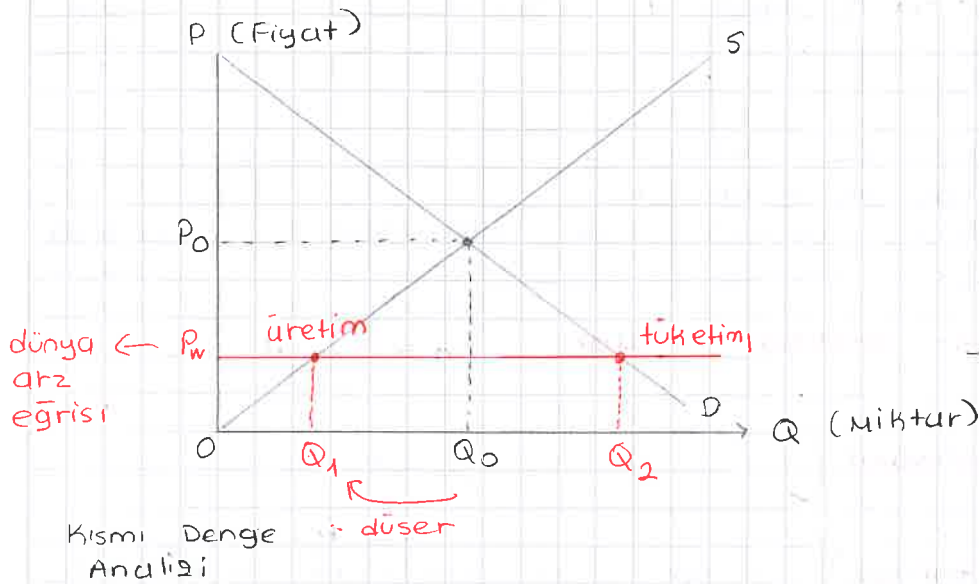
İthalat ve ihracatla ilgili uygulanacak politikalarda ülkenin anlaşmaları bağlayıcıdır.

Tarife DTÖ'nün belirlediğinden yüksek olmaz. AB ile Gümrük Birliği bizim ticaret politikalarımızı yaparken dikkate almamız gereken unsurdur.

gönüllü ihracat kısıtlaması. (vergi geliri elde etmek için)
(sübvansiyonlar)

kesin soru

Gümrük Tarifelerinin Etkileri - Kısmi Denge
küçük ülke dünya fiyatını etkilemez.

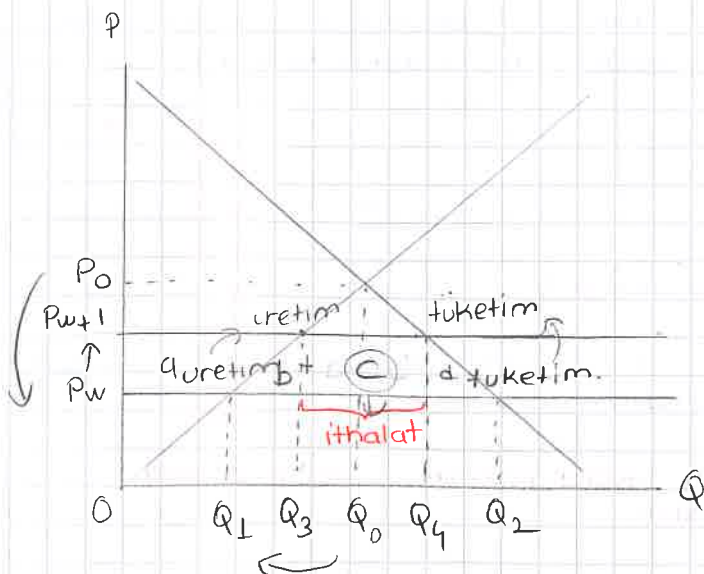
ülke tic. açılır.
Düşük f. veren ülke ile karşılıklı rekabet edemez. Bazı üreticiler vargececek. Üretim düşer.

üretim Q_0 dan Q_1 e d.
tüketim Q_0 dan Q_2 ye
ithalat $Q_2 - Q_1$
ithalatı kısıtlamak ist.
fiyatın üzerine tarife
koyalım derler
mal basınca
Fiyat yükselir

→ $P - P_w$ - tüketim uşeni
Tüketici rantı Talep Eğrisinin altında kalan kısım.

Üretici rantı Arz Eğrisi ile fiyat arasında.
→ $P_w - 0 - Q_1$ arasındaki üşen

→ arz - mik.

Ticarete açıldı.

üretim düştü - tüketim arttı.
 Q_0 dan Q_1 e - Q_2 'ye
ithalat = $Q_2 - Q_1$

tarife koyuldu fiyatta

fiyat arttı.

$P_w + 1$ oldu.

Üretim arttı - tüketim azı
 $Q_1 \rightarrow Q_3$ 'e - Q_2 'den Q_4 'e

ithalat = $Q_4 - Q_3$
düştü.

tüketici rantı azaldı - üretici rantı artar.
 $P - P_w + 1 + \text{tüket.}$

Tüketici rantında azalma : $a+b+c+d$.

a: üretici rantına gitti.

$c = \text{tarife} \cdot \text{ithalat miktarı} = \text{tarife geliri}$

c: tarife alanı devlete gider gelir olarak.

a: üreticiye gitti.

b: fiyatın yükselmesiyle (suni) üretimdeki etkinsiz üreticinin üretmesi ile kayıp ortaya çıkar.

d: Tüketicinin fiyat 1 yükselmesiyle tüketimdeki kayıp.

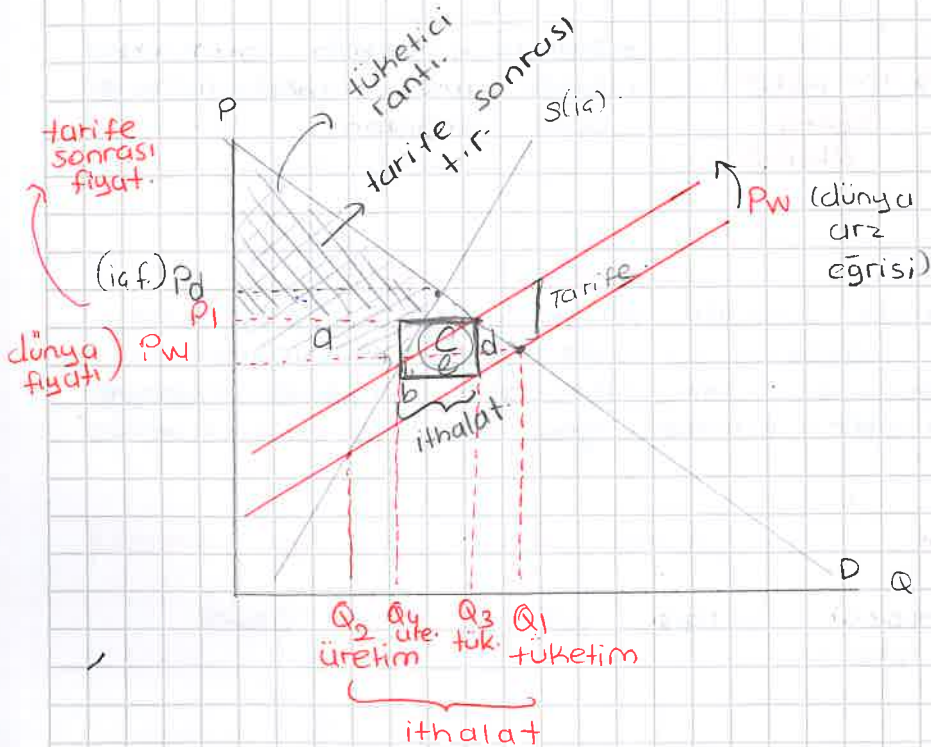
* $b+d$: tarifenin refah kaybı. (Dara kaybı.)

* 9. Dersle kaldın. *

→ statik anlamda, tarifeler yarar sağlamaz.

Büyük ülke = Fiyatı etkileyen. Kabul etmeyen.
dünya fiyatlarını etkiliyor.

10. ders
13. dakika

$P_0 = \text{Yurtici Fiyat}$

$\text{ithalat} = Q_1 - Q_2$

çok ithalat

- tarife koyar.
arz maliyeti artar.
Sola kayar.
tarifeli fiyat yükselir.

üretim arttı. $Q_2 \rightarrow Q_4$
tüketim azaldı. $Q_1 \rightarrow Q_3$
ithalat $Q_3 - Q_4$ düştü

$e = \text{kazanca}$

tüketici rantı azaldı.

a: üretici rantına gitti.

b: üretimdeki kayıp

d: tüketimdeki kayıp.

toplam tarife geliri $= c + e$

$c = \text{tüketiciden gelecek}$
 $e = \text{yabancı ihracatçıdan gelecek.}$

9. Ders
130

Fiyat tarife kadar büyümedi çünkü

kayıp = b+d

kazanca e

$b+d > e$

$b+d < e$

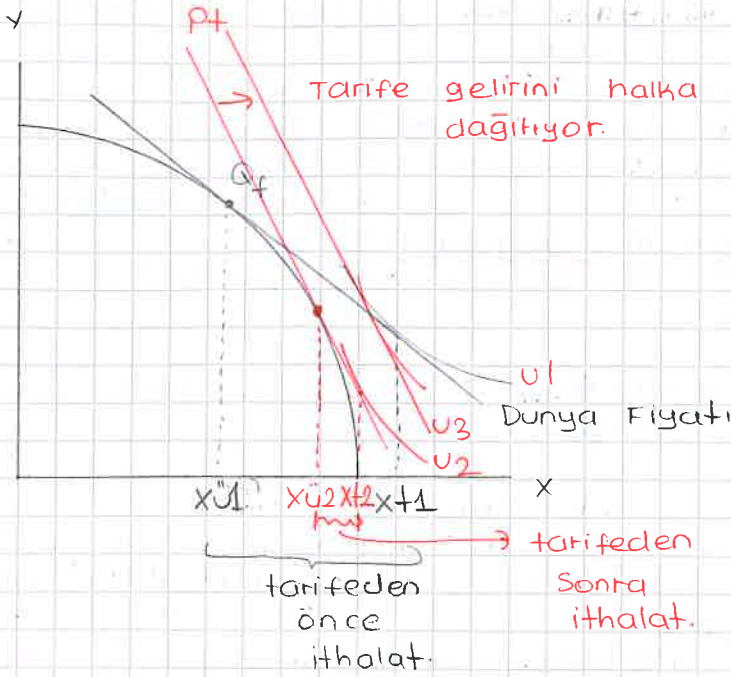
önemli

tarife refahı azaltır.

tarife refahı artırır.

Genel Denge

Serbest Ticaret normalde

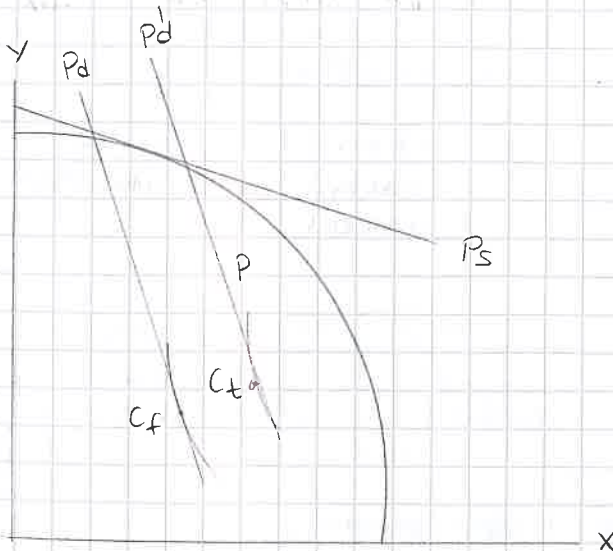
İthalat çok görüldü
vergi koyulsun.
X malına tarife koyulsun.
X in fiyatı artar.
tarife ile refah düştü.
↳ bunu engellemek için
tarife gelirini halka dağıttı.
↳ sanki büttemizi genişletmiş
gibi olacaktır.
→ Bütçe dengesi sağa kayar.
refah artar

• Tüketicin refahı artmıştır.
Ama yine serbest ticarete
göre aşağıdadır.

X in ithalatı yerine Y'nin ihracatı vergilendirilseydi, kaynaklar yine X'in üretimine kayacak, refah yine azalacaktı. Buna göre Y'nin fiyatı düşecekti. İhracatın vergilendirilmesiyle tüketicilere kaynak transfer edilmiş gibi olur.

Lerner Simetri Teoremi

İthalat tarifesi ile ihracat vergisi yurt içi fiyat oranı üzerinde aynı etkiye sahiptir.

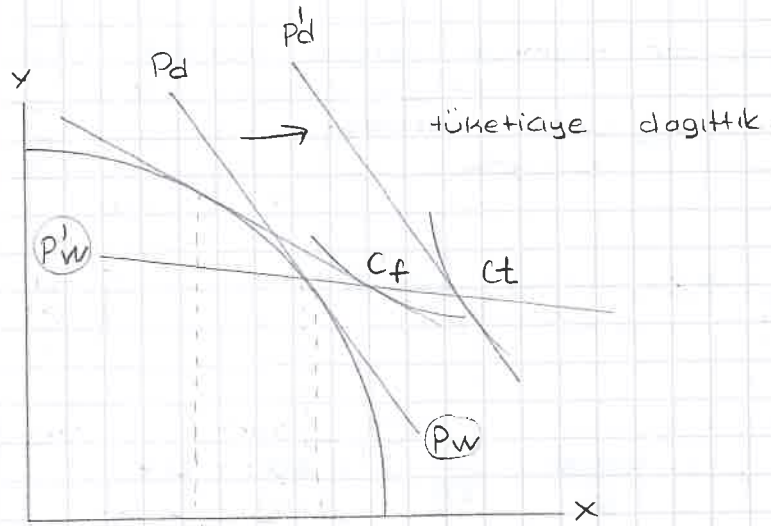
Eğer ekonomide sapmalar varsa, tarife sapmaları (aksak rekabet) refahı artırabilir.

Dişelim ki hükümet sübvansiyon uyguluyor ve politik sebeplerle bunu kaldıramıyor. P_s sübvansiyonlu fiyat.

Tüketiciler dünya fiyatından tüketir. Hükümet X'in ithalatına tarife koyarak üretimini teşvik edebilir.

Tarifeyle birlikte iç nispi fiyat P olur, yeni üretim noktası Q_t tüketim C_t olur.

Büyük ülke ise fiyatı etkileme gücüne sahiptir.

Büyük ülke tarife koyarsa P_w dünya fiyatı P'_w olur.
Tarife gelirleri de tüketiciye transfer edildiğinde tüketim C_t olur.
Ve refah artmıştır.
Üreticinin karşılaştığı fiyat düştü.

Efektif Koruma

Tarifelerin efektif olarak ne kadar koruduğu, o malın bileşiminde hangi girdiler olduğuna, bu girdilerin ithal edilip edilmediğine, girdi ithalatındaki vergiye bağlıdır.

Efektif koruma oranı (EKO)

$$EKO = \frac{T_j - a_{ij}T_i}{1 - a_{ij}}$$

T_j : nihai mala uygulanan tarife
 T_i : girdiye uygulanan tarife
 a_{ij} : j malı üretiminde i girdisinin payı

ve ya birden fazla girdiyse

$$EKO = \frac{T_j - \sum a_{ij}T_i}{1 - \sum a_{ij}}$$

V_1 : tarifeden sonra katma değer
 V_0 : tarifeden önce katma değer

veya katma değerle

$$EKO = \frac{V_1 - V_0}{V_0}$$

$$P_x = 100 \text{ TL}$$

$$\text{Girdi} = 50 \text{ TL}$$

$$V_0 = 50 \text{ TL} \rightarrow \text{tarifeden önce katma değer}$$

Bu mala %20 lik bir Gümrük vergisi koyduk (Tarife).

$$P_x = 120 \text{ TL}$$

$$\text{Girdi} = 50 \text{ TL}$$

$$V_1 = 70 \text{ TL}$$

— Girdi tarifi —
yok.

$$EKO = \frac{T_j - a_{ij} T_i}{1 - a_{ij}}$$

$$\text{Etkatif Koruma Oranı} = \frac{70 - 50}{50} = \frac{20}{50} = \%40 = 0.4 \text{ EKO}$$

T_j = nihai mala uygulan Tarife

T_i = Girdiye uygulanan tari.

a_{ij} = j mali üretiminde i girdisinin payı

$$\frac{\begin{array}{c} \nearrow \text{tarife} \\ 0.20 - (0.5) \cdot 0 \\ \nwarrow \text{girdi} \end{array}}{1 - 0.50} = 0.40$$

↓
girdi.

tarife : %20 mala
%20 girdiye uygulanırsa.

$$50 \cdot \frac{20}{100} = 10$$

$$P_x = 100 \rightarrow P_x = 120$$

$$\text{Girdi} = 50 \rightarrow \text{Girdi} = 60$$

$$V_0 = 50 \rightarrow V_1 = 60$$

$$\text{Etkatif Koruma Oranı} = \frac{(0.20) - (0.5) \cdot (0.20)}{1 - (0.5)} = 0.20$$

$$\frac{20}{100} - \frac{50}{100} \cdot \frac{20}{100}$$

$$\frac{1000}{10000} = \frac{1}{10}$$

$$\frac{20}{100} - \frac{1}{10} = \frac{20 - 10}{100} = \frac{10}{100}$$

$$\frac{1}{10} - \frac{5}{10} = \frac{5}{10}$$

$$\frac{10}{100} = \frac{10}{100} \cdot \frac{100}{50} = \frac{10}{50} = 0.20$$

Kesin soru

mala uygulanan tarife 0,=0.30
girdiye uygulanan tarife 0.20
girdi 0.50

$T_j = 0.30$ mala uygulan tarife.
 $a_{ij} = 0.50$ girdinin payı.
 $T_i = 0.20$ girdiye uygulanan tarife.

$$\frac{T_j - a_{ij} \cdot T_i}{1 - a_{ij}}$$

$$\frac{(0.30) - (0.50) \cdot (0.20)}{1 - (0.50)} = EKO = 0.4$$

$$EKO = 0.40$$

$$0.30 - \frac{50}{100} \cdot \frac{20}{100} = \frac{1000}{10000} = 0.10$$

$$\frac{30}{100} - \frac{10}{100} = \frac{20}{100} = \frac{0.20}{0.50} = 0.40$$

$T_j > T_i$ Efektif koruma büyük.

mala uygulanan tarife 0.20
girdiye uygulanan tarife 0.30
girdi 0.50

$T_j = 0.20$
 $T_i = 0.30$
 $a_{ij} = 0.50$

$$EKO = \frac{(0.20) - (0.50) \cdot (0.30)}{1 - (0.50)} = 0.1$$

$$\frac{20}{100} - \frac{30}{100} \cdot \frac{50}{100} = \frac{1500}{10000} = \frac{15}{100} = 0.15$$

$$\frac{20 - 15}{100} = \frac{5}{100} = \frac{5}{100} \cdot \frac{100}{50} = \frac{500}{500}$$

$T_j < T_i$ Efektif koruma
Azalır

$$\left. \begin{array}{l} T_j : \%30 \\ d_j : 0.90 \\ T_i : \%20 \end{array} \right\} EKO = \%120 \text{ olur.}$$

girdi oranı fazla ve
maldaki tarife, girdideki
tarifeden büyük, yaratılan
katma değer az. Az az
olduğu için koruma yok.

$$EKO = \frac{0.3 - 0.9 \times 0.2}{1 - 0.9} = 1.2$$

Nihai mala uygulanan koruma oranı girdiye uygulanan
yüksek olursa nihai malda O girdinin payı büyükse
efektif koruma mümkündür. Aksi takdirde koruma rekabete
dönüşür. (Girdinin payı büyükse de koruma büyüktür)

$$\begin{array}{l} P_x = 100 \text{ TL} \\ \text{girdi} = 90 \text{ TL} \\ V = 10 \\ \hookrightarrow \text{katma değer} \end{array}$$

tarife
koyulursa

$$\begin{array}{l} P_x = 130 \text{ TL} \\ \text{girdi} = 108 \text{ (98)} \\ V = 22 \text{ TL} \\ \hookrightarrow \text{katma değer 12 TL} \\ \text{artır.} \end{array}$$

$$\begin{array}{l} T_j = 0.30 \\ T_i = 0.40 \\ d_j = 0.60 \end{array}$$

$$\frac{(0.30) - (0.40) \cdot (0.60)}{1 - (0.60)} = \frac{0.30 - 0.24}{0.40} = \frac{0.06}{0.40} = 0.15$$

EKO

+++ Optimum Tarife

Büyük bir ülke koyduğunda bu ticaret hadlerini etkileyebilir.
ve sonuçta refahını arttırabilir. Ancak bunun da bir sınırı
vardır. $\rightarrow$ **Yasaklayıcı tarife**

Yasaklayıcı tarifede ithalat 0'a esit olduğundan, vergi geli-
ri de olmaz.

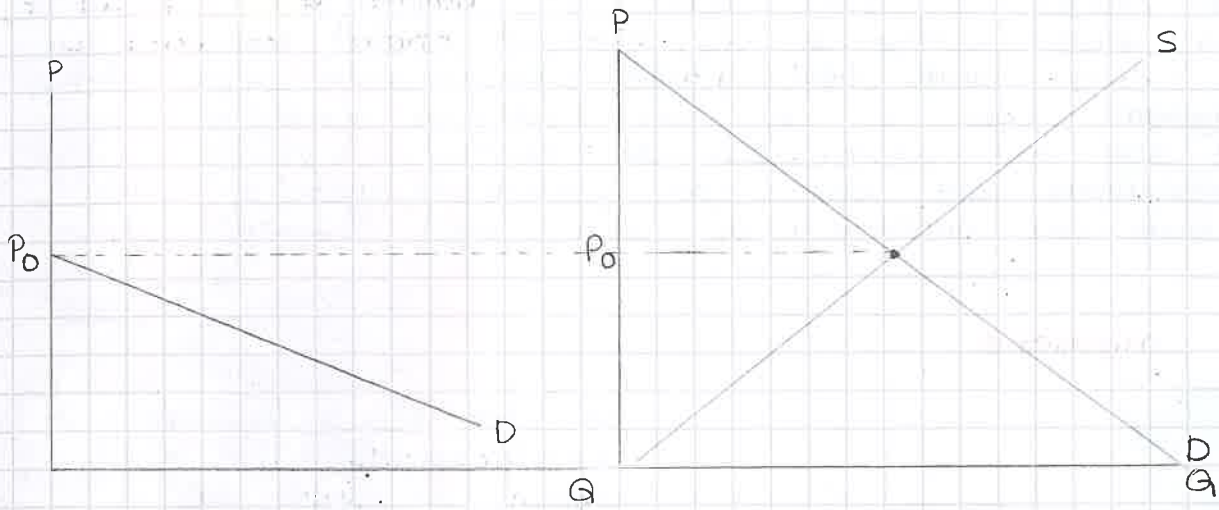
$0 < \text{Optimum tarife oranı} < \text{yasaklayıcı tarife oranı}$
tarife oranlı olursa refah artar.

Büyük bir ülke tarife uyguladığında bu tarife gelirinin
bir kısmını yabancı üreticilerden alır. Dolayısıyla buradan
dolayı refah artar. Tarife geliri - ithalat olması lazım.

Yasaklayıcı tarife ithalatı 0'a indirir. tarife geliri yok.
refah artmaz.

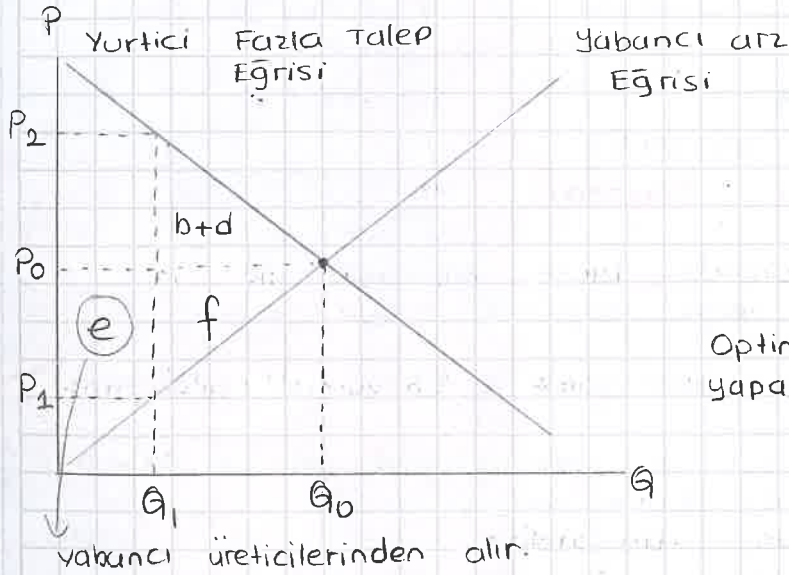
yabancı üreticilerden tarife geliri alamazsak refah artışından
soz edemeyiz. Bu yüzden optimum tarifenin refahı max
eden tarife, yasaklayıcı tarifeden küçük olmalı.

Fazla Talep Eğrisi

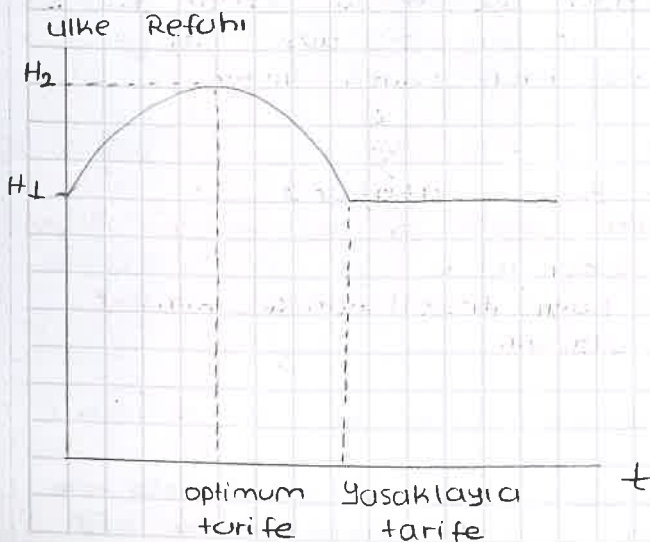
P_0 fiyatının altındaki bütün fiyatlarda fazla talep vardır.

P_0 fiyatında arz ve talep eşit. P_0 altında bütün fiyatlarda fazla bir talep vardır. Dolayısıyla P_0 'a çıkartmaması lazım.

Eğer ülke uluslararası fiyatları etkileyebiliyorsa, tüketicilerin ödediği fiyat P_2 iken üreticilerin aldığı fiyat P_1 dir. Ticaret hadleri ithalata lehine gelişmiş.

Optimum tarife oranı $\rightarrow e = b + d$ yapan tarife oranıdır.

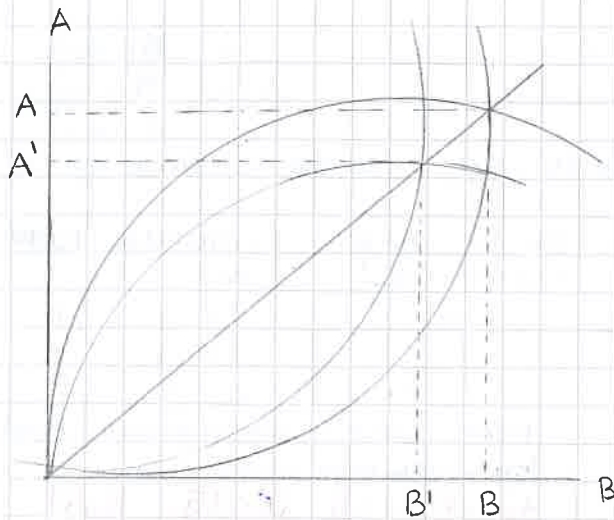
Lafer Eğrisi

H_2 noktasında refah en yüksek, bu tarife oranı optimum tarife oranıdır. Bu orandan sonra tarife oranı arttıkça $b + d$ alanı e 'yi asmaya başlar, refah azalır.

Optimum Tarife Neye Bağlı? Sadece büyük ülkede - refah max eden tarife Fiyatı etkileye- bilmeli Fiyatı bağlı

Optimum tarife yabancı ihracat arz elastikiyetinin tersine esittir. İhracatın maliyeti C , dünya fiyatına P^* , ithalatı M , iç fiyata P , ortalama ithalat maliyetine AC , marginal ithalat maliyetine MC dersek. (Flangi taraf fiyat artısını önemsemiyorsa, tarife daha çok uygulanır. Eğer biz bu malın fiyatlarına karşı hassassak elastikse bize mal satanın arzı da elastikse, fiyatı çok umursayacağımız için bize fiyatı yükseltmez kendisi katlanır. Veya onun arz elastikiyeti de azsa fiyat düşüsüne razı olacak.

misilleme

Misilleme ticaret hacmini daraltacağından her iki ülkenin de zararlıdır.

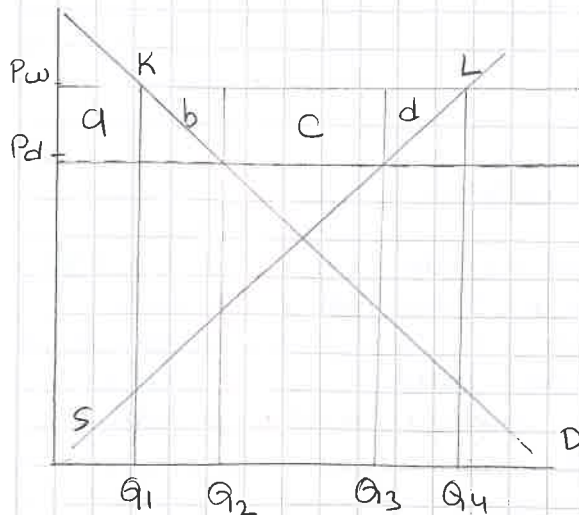
Serbest ticaret teklif eğrileri a ve b olsun, bu durumda ticaret

$OA + OB$
A tarife koyarsa ve B'de buna cevap verirse (misilleme), teklif eğrileri a' ve b' olur. Ticaret ise daralır $OA' + OB'$

Lerner Simetri Teoremi

B ülkesinde ithalata t oranında tarife konulması ile, A ülkesinde ihrac edilen mala vergi koyulması aynı sonucu doğurur.

DD yurtici talep ve SS yurtici arz eğrisi

Küçük arz fazlası olan bir ülkede, ülke ihracat malını vergilendirirse iç fiyatını dünya fiyatından koparır. Fiyat P_d 'ye düşer.

İhracatçılardan bazıları bu fiyatları görünce piyasadan çıkar, yerli arz düşer. $Q_4 \rightarrow Q_3$ Fiyat düşünce talep edilen miktar Q_2 'ye çıkar.

Üreticilerin kaybı: $a+b+c+d$
 a : tüketicilere gelirin yeniden dağılımı ile gid.
 c : devlete gider.
 $b-d$: net kayıp. ihracatçılardan kimseye gitmeyen alandır.

İhracat vergileri tüketici rantını ve devletin vergi gelirini arttırırken üretim ve istihdamı azaltır.

Tekel gücüne sahip olan bir ülke, c alanını büyütmek için ihracata vergi koyabilir. Ne kadar kazanacağı ithalatçıların o mala bağımlılıklarına bağlı.